TRST, četrtek
9. avgusta 1956
Leto XII. - Št. 175 (3514)

PRIMORSKI DNEVNIK

Cena 25 lir
Poštnina plačana v gotovini
Tel. 94-638, 93-808, 37-338

UREDNIŠTVO: UL. MONTECCHI št. 6, II. nad. — TELEFON 93-808 IN 94-638 — Poštni predal 559 — UPRAVA: UL. SV. FRANČIŠKA št. 20 — Tel. št. 37-338 — Podruž. GORICA: Ul. S. Pellico 1-II., Tel. 33-82 — OGLASI: od 8.-12.30 in od 15.-18. - Telefon 37-338 — CENE OGLASOV: Za vsak mm višine v širini 1 stolpca: trgovski 80, finančno-upravni 120, osmrtnice 90 lir - Za FLRJ za vsak mm širine 1 stolpca za vse vrste oglasov po 60 din. MALI OGLASI: 20 lir beseda. - NAROČNINA: mesečna 480, vnaprej: četrtletna 1300, polletna 2500, celoletna 4900 lir. - FLRJ: Izvod 10, mesečno 210 din. Poštni tekoči račun Založništvo tržaškega tiska Trst 11-5374 — ZA FLRJ: Agencija demokratičnega inozemskega tiska, Državna založba Slovenije, Ljubljana, Stritarjeva 3-I., tel. 21-928, tekoči račun pri Komunalni banki v Ljubljani 60 - KB - 1 - Z - 375 - Izdaja Založništvo tržaškega tiska D. ZOZ - Trst

INDIJA SE BO UDELEŽILA LONDONSKE KONFERENCE O SUEZU

NEHRU POZIVA ANGLIJO IN FRANCIJO naj prenehata z vojaškimi grožnjami

Egipt se ne more udeležiti konference, glede katere se z njim niso posvetovali - Grčija predlaga odložitev konference in določitev drugega sedeža Naserjev obisk v Moskvi odložen? - Eisenhower upa na mirno rešitev spora

KAIRO, 8. — Ravnatelj oddelka za informacije polkovnik Hatem je nocoj izjavil, da so programi za obisk predsednika Naserja v Moskvi «fluidni». Izjavil je, da ne more potrditi, da bo Naser odpotoval v Moskvo 14. avgusta, kakor je bilo prvotno predvideno.

Egiptovsko poslaništvo v Moskvi je namreč danes potrdilo, da ne bo nobenih sprememb v načrtih glede obiska predsednika Naserja v Moskvi. Naser naj bi odpotoval 14. avgusta in prispel v Moskvo 16. avgusta, to je istega dne, ko se bo začela v Londonu konferenca o Suezu.

NOVI DELHI, 8. — Indija je sprejela vabilo za udeležbo na londonski konferenci o Suezu. To je sporočil danes predsednik vlade Nehru v poslanski zbornici. Nehru je tudi izjavil, da indijska vlada priznava, da se Egipt «ne more in noče udeležiti konference o Sueškem prekopu, na kateri bi bil samo povabljenec in glede katere se z njim niso posvetovali». Indijska vlada je tudi mnenja, da ni mogoče sprejeti dokončnih sklepov brez Egipta.

Medtem pa javljajo iz Aten, da je grška vlada poslala noto britanski vladi, v kateri zahteva odložitev konference, ki bi morala biti v kakem drugem mestu in ne v Londonu, zato da bo diskusija lahko potekala v «bolj mirnem ozračju».

Kar se tiče indijske udeležbe na konferenci, je Nehru v svojem govoru izjavil, da je Indija zahtevala prej pojasnila od Velike Britanije in se je prepričala, da udeležba na tej konferenci nikakor ne pomeni, da se čuti vezano na argumente in načela tristranske izjave. Prav tako je indijska vlada mnenja, da udeležba na konferenci ne bo prejudicirala suverenih interesov in pravic ter dostojanstva Egipta.

Nehru je pozval Anglijo in Francijo, naj zadevo mirno uredita. Dejal je, da sta Velika Britanija in Francija reagirali na odločitev egiptovske vlade naglo ostro in nasilno. «Videli ste, je dejal Nehru, vesti tiska o vojaških in pomorskih premikih, ki sta jih odredili Anglija in Francija in nekatere vojaške ukrepe v Egiptu. Temu se je dala velika publiciteta, zaradi česar se je položaj poslabšal. Vse to je vplivalo na javno mnenje ne samo v Egiptu, pač pa tudi v vsem arabskem svetu. V Aziji je zaradi njenih kolonialnih spominov nastalo veliko negodovanje.

Ne želim, je dejal Nehru, povečati sedanjih strasti, toda ne bi izpolnil svoje dolžnosti do parlamenta in države in tudi do vseh strani, ki se jih ta kriza tiče, vštevši Veliko Britanijo in Francijo, če ne bi poudaril, da grožnje za rešitev tega spora niso v skladu s sedanjo dobo in ne narekuje jih razum. Tako ravnanje ne upošteva sedanjega položaja v svetu in sedanjega položaja v Aziji».

Zatem je Nehru dejal, da ne bi bilo realistično in previdno če ne bi izrekel globoke zaskrbljenosti Indije zaradi takega razvoja in če ne bi poudaril vseh slabih strani, ki so s tem povezane. «Mi globoko obsojamo te reakcije in ukrepe, ki so jih sprejeli, in izrekamo upanje, da bodo prenehali in da bodo sporne stranke začele pogajanja da se najde mirna rešitev».

Nehru je tudi poudaril, da so angleške in francoske grožnje da dosežeta zmago svojega stališča z uporabo sile, slaba sredstva.

Nehru je zatem kritiziral seznam držav, ki so bile povabljene na konferenco, in je obžaloval, da so bile s tega seznama izključene «mnoge države, ki bi morale biti v kategoriji podpisnic konvencije iz leta 1888 ali pa v listi glavnih izkoriščevalcev prekopa». Dodal je, da bi po njegovem mnenju morali povabiti tudi Burmo in Jugoslavijo.

V začetku je Nehru omenil carigrajsko konvencijo iz leta 1888 in angleško-egiptovski sporazum iz leta 1954, ki priznavata egiptovsko suverenost nad prekopom in hkrati njegov mednarodni značaj. Dejal je da se zdi, da je Egipt z nacionalizacijo Sueškega prekopa samo nekoliko prej prevzel posest nad napravami, ker koncesija družbe za prekop poteče leta 1968. Poleg tega je egiptovska vlada že večkrat izjavila, da ne bo obnovila te koncesije. Dalje je Nehru poudaril, da je Egipt obljubil, da bo izpolnjeval «vse svoje obveznosti, ki izhajajo iz mednarodnih konvencij».

Izrekel je zatem mnenje, da je egiptovsko odločitev o nacionalizaciji pospešil sklep ZDA, da prekličejo svojo ponudeno pomoč za asuanski jez, čemur se je pridružila tudi Velika Britanija. «Bolj kakor odločitev sama, je dodal Nehru, je način te odločitve zadel ponos Egipta».

Nehru je tudi izjavil, da spada nacionalizacija Sueškega prekopa na podlagi egiptovskih zakonov v pristojnost Egipta. Londonska tristranska izjava priznava suverenost Egipta, toda zdi se, da omejuje to suverenost na pravico do nacionalizacije samo poslov, «ki niso mednarodnega značaja». «Če je to sporna točka, je dejal Nehru, so bila nasilna reakcija in vojna dejanja nepotrebna in so pripeljala do neljubih rezultatov.»

Poudaril je, da so vojna dejanja Velike Britanije in Francije ustvarila resen položaj, in je zaključil: «Nastala je resna kriza, ki lahko privede do spopada, glede katerega je težko oceniti obsežnost in posledice, če se zadeva ne reši na miren način. V tej krizi je treba predvsem posvetiti veliko pozornost poskusom, da se najde mirno ozračje in primerno stališče.»

Zvedelo se je, da bo Indijo zastopal na konferenci državni minister Krišna Menon, ki se bo na poti v London ustavil v Kairu in se razgovarjal z Naserjem. Pred začetkom konference se bo Krišna Menon razgovarjal v Londonu tudi s tremi zahodnimi zunanjimi ministri.

Radio Djakarta je nocoj oddajal izjavo indonezijskega ministrskega sveta, s katero se ta izreka za sklicanje mednarodne konference, ki naj bo drugačna kot konferenca, ki bo v Londonu 16. avgusta. «Konferenca, ki jo mi želimo, pravi izjava, bi imela manj prejudicov kakor londonska, bila bi bolj predstavniška in bi iskala pravično in logično rešitev sueškega vprašanja.»

Zatem izreka izjava zaskrbljenost indonezijske vlade spričo možnosti oboroženega spopada in dodaja, da bo Indonezija odgovorila na vabilo na londonsko konferenco, potem ko se bo posvetovala z nekaterimi prijateljskimi državami.

Tudi Cejlon in Danska sta danes sporočila, da se bosta udeležila londonske konference.

Sovjetski zunanji minister Šepilov pa je v Moskvi na vprašanja novinarjev o sovjetskem stališču do londonske konference izjavil: «Proučujemo in ocenjujemo vse činitelje, ki naj omogočijo določitev našega stališča v tem in spoštovanje naših načel, ki temeljijo na naklonjenosti do borbe narodov za svobodo in do borbe sleherne države za svobodo, gospodarsko neodvisnost in suverenost države.»

Sirski tisk javlja danes, da so za 16. avgusta proglasili v vsej državi splošno stavko kot protest proti londonski konferenci. V več mestih bodo organizirali ljudska zborovanja. Študentje univerze v Damasku so poslali na egiptovsko poslaništvo delegacijo, ki je sporočila podporo študentov Egiptu in obvestila, da so študentje pripravljeni stopiti v egiptovsko vojsko v obrambo Sueškega prekopa.

Sirska zveza sindikatov pa je pozvala arabske delavce, naj bojkotirajo države, ki so sovražne Egiptu ter naj odklonijo nakladanje in razkladanje ladij, ki pripadajo državam, ki «skušajo napasti Egipt zaradi nacionalizacije Sueškega prekopa».

WASHINGTON, 8. — Predsednik Eisenhower je na svoji današnji tiskovni konferenci odločno poudaril, da ZDA upajo na mirno rešitev spora o Suezu. V odgovoru na zadevno vprašanje pa je pripomnil, da to ne pomeni, da ZDA nasprotujejo uporabi vojaške sile v vseh okoliščinah.

Na prvo vprašanje glede uporabe vojaške sile je Eisenhower odgovoril, da ZDA upajo, da bo sedanji spor, ki je skrajno resen, lahko rešen na miren način. Dejal je zatem, da se ZDA odločno držijo načela mednarodnih konferenc glede rešitve krize, in je dodal, da je treba imeti pred očmi, da je Suez pomorska pot, ki je važna ne samo za gospodarske strukture vseh držav sveta, pač pa da je bil njen mednarodni položaj določen s pogodbami.

Izjavil je zatem, da v sedanjih okoliščinah ne bi bila vojaška intervencija dobra rešitev krize, in je pripomnil, da uničiti ni dobra metoda, tam kjer se hoče graditi.

Na vprašanje, ali je s poudarjanjem mirne rešitve spora poudaril svoje nasprotovanje uporabi vojaške sile v kateri koli okoliščini, je Eisenhower odgovoril da ni nikoli mislil kaj takega, in je dodal, da je mnenja, da bi se morali vsi večji mednarodni spori rešiti s pogajanji. Nikoli pa ni mislil reči, da bi se morala kaka država «odreči izvajanju svojih zakonitih pravic». Ni pa hotel komentirati angleško-francoskih vojaških priprav v Sredozemlju.

Na druga vprašanja je Eisenhower govoril o možnosti posredovanja OZN zaradi Sueza. Dejal je, da bi v OZN zadeva morda naletela na uporabo veta, ter je dodal, da vprašanje, ki je nastalo zaradi nacionalizacije Sueškega prekopa, terja naglo rešitev, za katero je najboljše sredstvo konferenca držav, ki so najbolj zainteresirane. V sedanjih okoliščinah predstavlja taka konferenca najboljše sredstvo, ker je postopek Združenih narodov precej počasen. Še prej je predsednik izjavil, da je mnenja, da bo v sedanji krizi prevladal zdrav razum.

Na koncu je neki časnikar vprašal Eisenhowerja, ali bi se ZDA v primeru vojne na področju Sueza vmešale v spopad. Eisenhower je odgovoril, da ne namerava govoriti o tako oddaljenih možnostih. Prav tako ni hotel odgovoriti na vprašanje, ali skuša Velika Britanija dobiti od ZDA pristanek za uporabo sile. Poudaril je, da ne misli dajati pojasnil o sedanjih kočljivih diplomatskih posvetovanjih.

Zatem je Eisenhower dejal, da se položaj Sueškega prekopa v ničemer ne more primerjati položaju Panamskega prekopa. Dodal je, da je Panamski prekop podjetje državnega značaja, ki ga podkrepljuje dvostranska pogodba med ZDA in panamsko republiko.

Izjavil je tudi, da mu ni nič znano, da je panamska republika obsodila dejstvo, da ni bila povabljena na londonsko konferenco o Suezu, in je odklonil sleherni komentar s tem v zvezi.

Predstavnik državnega departmaja je danes na tiskovni konferenci izjavil, da ZDA še dalje nudijo gospodarsko pomoč Egiptu v okviru prej prevzetih obveznosti in da ni bil sprejet še noben sklep glede ukinitve te pomoči. Prav tako ni bil do sedaj odobren noben nov program ameriške pomoči Egiptu.

Eden izjavlja, da Anglija ne bo iskala rešitve s silo

V svojem govoru po radiu je Eden predvsem poudarjal, da Anglija potrebuje Sueški prekop zaradi petroleja, in je uporabljal skrajno žaljive besede proti Naserju

LONDON, 8. — Predsednik britanske vlade Eden je nocoj govoril po radiu, kakor je bilo napovedano. Izjavil je, da Velika Britanija ne bo glede Sueza iskala rešitve s silo, pač pa na podlagi mednarodnega sporazuma, ki naj bo kolikor mogoče obširen, in da upa, da bo londonska konferenca lahko pripravila razumen osnutek za bodočnost prekopa.

«Za Veliko Britanijo, je dejal Eden, je bil prekop vedno glavna žila, ki prihaja iz Commonwealtha in v smeri Commonwealtha, ki nam je dovajala dobave, ki jih potrebujemo in ki jih Commonwealth potrebuje. Za mnoge druge države sveta je postal pot za promet, katerega obseg narašča. Od njega je odvisna svetovna trgovina. Sueški prekop je namreč največja mednarodna vodna pot na svetu».

«Svetovno mnenje danes nasprotuje sleherni egoistični akciji, katere namen je samo narodni interes. Prekop je bil do sedaj mednaroden in njegov položaj jamči mednarodni sporazum, ki so ga leta 1888 podpisale številne države. Kar je Naser napravil, pomeni, da se je polastil prekopa v osebne namene. Nihče ne bi mogel dvomiti, da ustvarja ta akcija resen položaj. Prekop se je upravljal, odkar obstaja, z veliko sposobnostjo v interesu svetovne plovbe. Bil je v službi vseh držav. Res je, da vodi prekop preko Egipta, toda je manj življenjske važnosti za Egipt kakor za mnoge druge države v vseh delih sveta».

«Po prekopu prihaja petrolej, ki oskrbuje polovico sveta, in brez tega petroleja ne bi mogle industrije Velike Britanije, Zahodne Evrope, Skandinavije in mnogih drugih držav delovati. Za nas gre za vprašanje življenja ali smrti. Svet je prišel do položaja, ko je petrolej postal bistveni element. Naše industrije in naš izvoz so odvisni od petroleja. Gre torej za stvar, ki zadeva sleherno ognjišče v tej deželi in ne samo to deželo».

O družbi za Sueški prekop je Eden izjavil, da pravice te družbe jamčijo sporazumi, ki jih je podpisala tudi egiptovska vlada. «Nekatere osebe zatrjujejo, je nadaljeval Eden, da spričo dejstva, da se je Naser obvezal, da ne bo oviral svobodne plovbe po prekopu, ni mogoče dvomiti o njegovi besedi. Odgovor je enostaven: glejte, kaj je napravil Naser. Naš spor se ne tiče Egipta, še manj pa arabskega sveta pač pa se tiče samo polkovnika Naserja. Ko je ta prevzel oblast, se ni mogel pritoževati nad kako sovražnostjo proti njemu. Nasprotno, sklenili smo dogovore z njim. Upali smo, da je njegova želja izboljšati življenjske pogoje egiptovskega ljudstva in še bolj okrepiti prijateljske vezi z Veliko Britanijo. Toda Naser je začel strupeno propagando proti naši državi in je dokazal, da ni človek, kateremu se lahko zaupa. Sedaj je prelomil dane besede do družbe o Sueškem prekopu in je zanikal samega sebe. Prav nedavno je Naser hvalil družbo o Sueškem prekopu in nam je govoril, da se mu njena uprava zdi zadovoljiva. V eni noči pa se je s silo polastil te organizacije in je zaplenil njeno imetje. Egiptovski zakon sili francoske in britanske uradnike družbe, da nadaljujejo delo pod grožnjo zapora. Toda to ni vse. Če se hoče, da bo prekop izpolnjeval svojo funkcijo, je treba povečati njegovo zmogljivost in nakazati mnogo denarja v ta namen. Družba za prekop je določila fonde v ta namen.

Ti fondi so potrebni. In kaj dela polkovnik Naser? On pravi: «Egipt se mora polastiti družbe, ker potrebuje njene dohodke za zgraditev asuanskega jezu». To enostavno pomeni, da se je polastil dohodkov mednarodne družbe, da doseže svoje osebne namene, in to v trenutku, ko uporablja vse razpoložljive vire za nakupovanje orožja».

Eden je nadaljeval: «Glejte, kako narašča račun: Naser je predlagal plačilo 70 milijonov šterlingov družbi prekopa. Asuanski jez, ki se je obvezal zgraditi ga, bo stal 400 milijonov šterlingov. Uvoz orožja edina stvar, za kar on sedaj izdaja denar, bo stal več desetin milijonov šterlingov. Razvoj Sueškega prekopa, čemur se je treba nujno posvetiti, bo stal več deset milijonov šterlingov, in še več bo stal njegov nadaljnji razvoj. V celoti je to velik znesek. Po tem, kar se je zgodilo, je-li mogoče zameriti ameriški vladi, ker je izjavila egiptovski vladi, da ZDA ne morejo financirati zgraditev jezu, dokler ne bo Egipt pripravljen živeti v okviru svojih virov? Strinjamo se z Američani.

Če Naserju uspejo njegovi nameni, bi bil vsakdo od nas izročen na milost in nemilost enega samega človeka, kar se tiče dobav, od katerih je odvisno naše življenje. Ne bi mogli nikoli sprejeti tega. Za sedaj je Naser dokaj znižal ton svojih zahtev. Njegove grožnje se spreminjajo. Toda kako moremo biti gotovi, da se tedaj, ko bo ponovno v sporu s katero koli državo, ne bo uprl plovbi ladij te države po Sueškem prekopu, ali pa ne bo tedaj, ko bo potreboval denar, povečal pristojbin za tranzit ladij? Če se mu da ta možnost, bo on to gotovo napravil. Zaradi tega smo takoj pozvali francosko in ameriško vlado na posvetovanje z nami.

Dosegli smo rezultat, ki smo ga upali, in prihodnji teden bo v Londonu mednarodna konferenca. Povabili smo vse najbolj interesirane države. Bistveno je, da bo uprava v rokah mednarodne organizacije, ker mora biti prekop v službi vseh držav in ne ene same. Dobili smo zadovoljive odgovore na poslana vabila. Že 19 držav je sprejelo vabilo. Nismo dobili nobene odklonitve. Upam, da bo konferenca imela možnost ustvariti praktičen načrt, na podlagi katerega bo bodočnost prekopa zagotovljena v okviru, ki sem ga omenil. Naš načrt bo dal vsakomur svoje, vštevši Egipt. Ne gre ske, ki mu po pravici pripaza to, da bi temu odrekli znedajo. Toda če se kdo skuša polastiti in sam imeti korist od tega, kar pripada vsemu svetu, bo rezultat obubožanje vseh. Zaradi tega bi morali spričo nevarnosti, ki nastaja, sprejeti določene ukrepe. Sprejeli smo jih. To je pomen premikov po morju, kopnem in v zraku, o katerih ste slišali zadnje dni.

Mi ne iščemo rešitve s silo, pač pa čim širšo podlago za mednarodni sporazum. Moram pa poudariti sledeče: ne moremo sprejeti dejanja plenitve, ki ogroža sredstva za obstoj številnih držav, in storiti moramo vse, da sredstva za obstoj velikih trgovskih držav sveta ne bodo v bodoče kompromitirana zaradi prepo Sueškem prekopu. To so kinitve svobodnega tranzita naši nameni in gotov sem, da bomo zanje imeli vašo podporo.»

Strahovita rudarska nesreča v Belgiji skoraj tri sto rudarjev blokiranih v rovih

V rudniku je nastal požar in onemogočil rudarjem beg Do polnoči so iz rovov potegnili devet mrtvih rudarjev in šest ranjenih - Reševalne skupine so nepretrgoma na delu

CHARLEROI, 8. — Danes zjutraj se je v rudniku premoga v Amercoeur-Marcinelle dogodila huda nesreča, pri kateri je ostalo v rudniku blokiranih okoli 300 rudarjev. Do polnoči so iz rovov potegnili osem mrtvih rudarjev in sedem ranjenih, od katerih je eden kmalu umrl v bolnišnici.

Nesreča se je dogodila ob 8.30, ko je zaradi kratkega stika nastal požar v rovu v globini 765 metrov. Točno število rudarjev, ki so v trenutku nesreče bili v rovih, ni znano, bruseljski radio pa je popoldne javil, da je v rovih ostalo 270 rudarjev, od katerih 139 Italijanov, 115 Belgijcev in 16 drugih. Kmalu po izbruhu požara se je 25 rudarjem posrečilo rešiti.

Požar, ki se je naglo razširil, je reševalnim skupinam onemogočil, da bi se spustile v rove. Zato so se spustili v globino po drugem rovu in so morali razbiti dva metra debel cementni zid v globini 835 metrov. Skozi to odprtino so reševalne skupine ob 16.30 prišle do skupine šestih rudarjev, od katerih so trije bili že mrtvi, ostali trije pa že na pol zadušeni.

Ob 17.30 so se reševalne skupine vrnile na površje in so jih opremili z gasilnimi aparati. Ob 19.15 so potegnili iz rovov tri žive rudarje. Ob 19.20 so potegnili četrtega mrliča iz rovov. Ob 20.30 so javili, da so do tedaj iz rovov potegnili osem mrtvih in šest ranjenih.

Na kraj nesreče sta prišla predsednik vlade in notranji minister, pozneje pa tudi kralj Baldovin. Ob 23.45 še vedno ni bilo nobenih vesti o ostalih rudarjih. Ob tej uri so rešili še enega ranjenega rudarja. Kakor je javilo ravnateljstvo rudnika, je v trenutku, ko je izbruhnil požar, bilo 135 rudarjev v globini 1035 metrov. Zdi se, da so zavarovani pred požarom, toda težko je vedeti, kakšno je zračenje rova.

Reševalne skupine se menjujejo vsaki dve uri, pred vhodi v rudnik pa čaka ogromna množica. Okoli ene ure po polnoči je bil položaj nespremenjen. Reševalnim skupinam se do tedaj ni posrečilo priti v stik z ostalimi rudarji, o katerih se ne ve, če so še pri življenju. Pozneje je eden od ranjenih umrl, tako da je število mrtvih naraslo na devet, ranjenih pa je šest. Med mrtvimi je tudi najstarejši rudar tega rudnika: začel je delati pred 40 leti.

Ob 1. uri po polnoči so reševalne skupine prodrle po nekem stranskem rovu v globino 900 metrov, kjer so nadaljevale obupno borbo z divjajočimi plameni. Tudi v drugih rovih v različni globini so postavili pregrade proti plamenom. Glavna skrb skupin je, da zagotovijo zračenje rovov, kamor požar ni prodrl.

Okoli ene po polnoči so se plameni nenadoma ponovno razživeli in so besneli s tako silo, da so morale reševalne skupine zapustiti globlje rove in se dvigniti na 300 metrov. Medtem so uradno javili, da je v rudnikih blokiranih še 254 rudarjev.

SPLIT, 8. — Poveljnik šestega ameriškega ladjevja viceadmiral Brown, ki je prispel včeraj s težko križarko «Salem» na dvodnevni prijateljski obisk v Split, si je danes predpoldne ogledal ladjedelnico «Split», zatem pa hidrografski in oceanografski institut. Na čast admiralu Brownu je pomorski ataše ZDA v Beogradu priredil sprejem, odpravnik poslov ameriškega poslaništva pa večerjo. Posadka križarke «Salem» pa si je ogledala Split in njegove znamenitosti.

TUDI SARAGAT DANES NA KVIRINALU

Italija bo predlagala odložitev konference?

Prenagljen pristanek na udeležbo Obtožbe jeklarske in premogovne skupnosti zaradi nesreče v Belgiji

Od našega dopisnika

RIM, 8. — Vse komentarje o zunanjem in notranjem političnem dogajanju je danes zasenčila vest o hudi nesreči v belgijskem rudniku, kjer je med zasutimi rudarji mnogo italijanskih delavcev-emigrantov. Minister za delo Vigorelli je nocoj ob 21. uri odpotoval z letalom v Pariz, od koder bo odšel v Bruselj in nato v Charleroi. Z Vigorellijem potuje tudi podtajnik Del Bo.

Vsekakor današnja nesreča ni prva, pri kateri izgubljajo v Belgiji življenje italijanski rudarji. Tokrat pa obtožuje časopisje med drugim tudi slabo organizacijo in nezadostne naprave *Jeklarske in premogovne skupnosti*. Minister Vigorelli sam v svoji izjavi pred odhodom v Belgijo nocoj odgovornosti te skupnosti sicer ni omenjal, kar je sicer razumljivo. Tembolj pa to odgovornost poudarjajo jutrišnji časopisi.

Potrjuje se vest o jutrišnjem sestanku na Kvirinalu med Gronchijem, Segnijem in Martinom. Danes je bilo sklenjeno, da se bo sestanka udeležil tudi podpredsednik vlade Saragat, ki se je v odsotnosti Segnija in Martina doslej pravzaprav najbolj vmešaval v določanje italijanskega stališča na londonski konferenci in ki je prišel zaradi tega tudi v spor z zunanjim ministrstvom. Med ugibanji o stališču, ki bo danes določeno, je nad vse značilna domneva, da je zelo verjetno, da bo Italija predlagala, naj bi se londonska konferenca odložila. V Rimu so se namreč šele sedaj spomnili, da so pravzaprav prehitro pristali na udeležbo in niso računali, da bodo ostale povabljene države odlagale z odgovorom in tudi sicer mnogo previdneje ravnale. Republikansko glasilo piše s tem v zvezi, da bi se Naser znašel pred nerešljivim vprašanjem v primeru, če zainteresirane države ne bi hotele več plačevati odškodnine za plovbo skozi Sueški prekop. In v primeru če bi Angleži in Francozi vztrajali, da se mora konferenca vršiti 16. t. m. tudi brez Egipta in SZ, bi se znašle države, ki so na konferenco že pristale (na pr. Italija), ki pa nočejo zaostriti spora z Egiptom, v neugodnem položaju.

Današnja «Unità» pa napada Saragata zaradi njegovega protiegiptovskega stališča, ki ga je zavzel v svojem glasilu. List poudarja med drugim, da ni bila na konferenco povabljena n. pr. Jugoslavija in zato je danes Italija pred vprašanjem: kaj storiti, če Egipt ne bo pristal na predlagano konferenco, ker v tem primeru konferenca ne bi imela uspeha in Italija bi se znašla v neugodnem položaju. Končno poudarja glasilo KPI, da danes komunisti v Egiptu podpirajo Naserjev sklep o nacionalizaciji.

Iz Londona poročajo, da je italijanski veleposlanik grof Zeppi imel enourni razgovor z angleškim zunanjim ministrom Selwynom Lloydom o Sueškem prekopu. Angleški minister je italijanskega diplomata obvestil o najnovejšem razvoju vprašanja.

V «Unità» se nadaljuje diskusija o italijanski poti v socializem v zvezi z novembrskim kongresom KPI. Danes objavlja Mario Alicatta odgovor na Terracinijev prispevek o diktaturi proletariata in socialistični demokraciji. Alicatta poudarja, da se s Terracinijevo razlago ne strinja. V zvezi s to diskusijo se z mnogih strani pripominja, da to vprašanje trenutno za italijansko delavsko gibanje ni bistveno in da se zaradi tega diskusija s takimi prispevki po nepotrebnem oddaljuje od jedra najaktualnejših vprašanj.

A. P.

„Italia" odgovarja na obtožbe „Svenske"

NEW YORK, 8. — Ravnatelj «Italian Line» v New Yorku je danes med drugim izjavil, naj se prijatelji njegove družbe ne pustijo zavesti od «švedskih pravnih manevrov», ker da bo prav gotovo dokazano, da je ladji «A. Doria» poveljeval kapitan visoke sposobnosti, da je imela sposobno posadko, najmodernejše varnostne naprave in da je «Stockholm» kriv za tragično izgubo življenj zaradi trčenja. Ravnatelj je poudaril «dejstvo, da je «Stockholm» plula dvajset milj bolj severno kot je bilo določeno, t. j. na liniji, ki je predpisana za ladje, ki plujejo v smeri proti New Yorku. «Andrea Doria» je vozila z zmanjšano brzino, lokalizirala neko ladjo na svoji liniji na precejšnji razdalji, toda na desni strani, ne pa na levi, kakor trdijo Švedi. Poveljnik Calamai je obrnil ladjo na levo, da bi bila razdalja med ladjama še večja in da bi se srečali brez incidentov. Sami Švedi dopuščajo, da bi morali ohraniti svojo smer ali pa iti na levo, namesto tega pa je «Stockholm» obrnil na desno v smeri «A. Dorie» ne da bi zmanjšal brzino, tako da se je kljun «Stockholma» zaril 30 do 40 čevljev globoko v italijansko ladjo. Švedska ladja ni oddajala akustičnih signalov v megli.

Predstavnik italijanske družbe je nato izjavil, da so Švedi sami ocenili vrednost «Stockholma» na 3 milijone 265 tisoč dolarjev, ker obstaja med Švedsko in Italijo dogovor, da se v primeru trčenja računa vsaka tona po 60 dolarjev z dodatkom 50 odstotkov vrednosti tovora.

Iz Rima poročajo, da se bo italijanska preiskovalna komisija za ugotovitev vzrokov potopitve «A. Doria» sestala prihodnjo soboto in da so podpisali pogodbo za graditev nove ladje «Andrea Doria».

Iz Stockholma pa poročajo, da «Morninger Svenska Dagbladt» piše, da je prišlo do trčenja «zaradi človeških napak in da je za sedaj «težko ugotoviti odgovornost, ker se o vprašanju še ni izreklo nobeno sodišče».

Fanfani v New Yorku

NEW YORK, 8. — Glavni tajnik Krščanske demokracije Amintore Fanfani je prispel z ladjo «Cristoforo Colombo» danes zjutraj v New York. Jutri bo imel prve stike z ameriškimi državniki, udeležil pa se bo tudi kongresov republikanske in demokratske stranke. Na tiskovni konferenci je Fanfani dejal med drugim, da se bo sestal v petek z Eisenhowerjem in Dullesom ter poudaril, da je njegovo potovanje zgolj «informativnega značaja». Danes je bil na obedu pri ravnatelju «New York Timesa» Sulzbergerju, jutri pa bo na kosilu, ki mu ga priredi uprava «Chase Manhattan Bank».

Včeraj so odkrili spomenik L. Adamiču

LJUBLJANA, 8. — Danes so v Grosuplju odkrili spomenik velikemu ameriškemu pisatelju slovenskega porekla Louisu Adamiču. Svečanosti, ki je bila v okviru proslav izseljenskega tedna, so se udeležili člani izvršnega sveta LR Slovenije Boris Kocjančič, Tone Fajfar in drugi. Med navzočimi so bili tudi številni izseljenci, ki so prišli v Jugoslavijo.

RANGUN, 8. — V bližini mesta Mandalay je strmoglavilo burmansko potniško letalo, pri čemer je bilo ubitih 17 potnikov in 4 člani posadke.

Hidrocentrali na Trebišnici bosta dajali 2,4 milijarde kW

SARAJEVO, 8. — V kratkem bo zaključen investicijski program za izgradnjo dveh velikih hidrocentral na reki Trebišnici, ki bosta dajali toliko električne energije, kolikor je sedaj proizvajajo vse hidrocentrale v Jugoslaviji. Hidrocentrali na Trebišnici bosta v glavnem služili za oskrbovanje električne energije za aluminijski kombinat, ki ga bodo zgradili na podlagi nedavnega sporazuma, ki je bil sklenjen s Sovjetsko zvezo in Vzhodno Nemčijo.

Obe centrali na Trebišnici bosta dajali letno 2 milijardi 400 milijonov kilovatov električne energije. Jezero, ki ga bodo dobili z zajezitvijo Trebišnice, bo zavzemalo površino 28 kv. kilometrov in bo štirikrat večje od Jablaniškega. Večjo hidrocentralo bodo gradili v bližini Dubrovnika.

PO SILNI EKSPLOZIJI V CALIJU

Prebivalci bodo obnovili svoje industrijsko središče

Še vedno ni znano točno število mrtvih - Vse vesti o nesreči kontrolirane, da se prepreči panika - Buldožerji na delu pri odstranjevanju ruševin

BOGOTA, 8 — Kolumbijska vlada je določila primerne vsote za odškodnino družinam, ki jih je prizadela strašna eksplozija v noči od ponedeljka na torek. Določila je tudi kredite za obnovo porušenih poslopij. Prebivalci mesta Calija, ki nekako prihajajo k zavesti po velikanski nesreči, že tudi sami mislijo na obnovo svojega industrijskega središča ki je za njihov obstoj bistvenega pomena. Obnova se bo pričela takoj, čim bodo buldožerji, ki so že na delu, počistili opustošeni predel in ga zopet zravnali. Vlada je tudi odredila tridnevno državno žalovanje. Zastave na pol droga visijo po vsej Kolumbiji.

Radio je objavil uradno sporočilo, ki določa, da se morajo vse vesti, ki zadevajo eksplozijo v Caliju, predložiti v pregled tamkajšnjim oblastem: to zaradi tega, da ne bi neodgovorne osebe s širjenjem neresničnih vesti ustvarjale med prebivalstvom zmede. Tisti, ki bi hoteli povzročati paniko z neresničnimi in tendencioznimi vestmi, bodo tudi strogo kaznovani.

Vesti o številu mrtvih si še vedno močno nasprotujejo, saj so nekateri listi v Kolumbiji danes navedli, da je mrtvih 1200, ranjenih pa nekaj tisoč. Na splošno se pa govori o «okrog tisoč mrtvih in prav toliko ranjenih». Nekateri pa navajajo, da je mrtvih samo tri sto in ranjenih okoli tisoč. Materialne škode je baje okrog 100 milijonov pesosov.

V bolnišnicah se je javilo 40.000 prostovoljnih krvodajalcev. Prispela pa so že tudi tuja letala, ki so pripeljala prve potrebščine za žrtve nesreče. Med temi letali je šest severnoameriških, šest argentinskih in šest ekvadorskih.

Mednarodni Rdeči križ je brzojavno ponudil svojo pomoč.

Grobarji kopljejo ves čas nove grobove, oleg tistih, ki jih je smrt zatekla že takoj po eksploziji, je še vedno vse polno takih, ki so bili težko ranjeni in so poškodbam podlegli v bolnišnici.

Grozoten pogled na razdejanje, ki ga je povzročila eksplozija v mestu Cali v Kolumbiji

Mnoge ulice v Caliju so pokrite z drobci stekla, saj so se razbile vse šipe v predelih, ki so zelo oddaljeni od mesta eksplozije.

V mesto so prispeli številni zdravniki iz prestolnice, kakor tudi bolničarji in drugo zdravstveno osebje. V Cali pa pošiljajo iz vseh krajev Kolumbije tudi vsakovrstno pomoč. Denarna zbirka je zjutraj dosegla okrog 100 tisoč pesosov (18 milijonov lir).

O vprašanju Sueza naj razpravlja OZN

BEOGRAD, 8. — Nocojšnja «Borba» in «Politika» obsojata v svojih komentarjih vojaške ukrepe Velike Britanije in Francije v zvezi s Suezom in pozivata obe državi, naj poslušata glas razuma.

«Zahodne sile, zlasti pa Velika Britanija in Francija, piše «Borba», sta povzročili mednarodno krizo in izzvali vznemirjenje v svetu in sedaj sta obe dolžni, da poskrbita da se vznemirjenje poleže». «Borba» meni, da je predvsem potrebno vrniti vojaški stroj Velike Britanije in Francije v mirnodobsko stanje. Edina pot za rešitev tega vprašanja so razgovori ob enakopravnosti vseh članov.

S tem v zvezi se postavlja vprašanje revizije sklepa o okviru in sestavu sklicane konference. O sueškem vprašanju morajo razpravljati Združeni narodi ker so ti najbolj poklican organ. Če bi se dopustilo, da bi to bila nekakšna mednarodna konferenca, bi morala vsekakor biti pod pokroviteljstvom Združenih narodov.

«Kar se tiče svobodne plovbe po Suezu, poudarja «Borba», je egiptovska vlada tudi v praksi pokazala, da to načelo uveljavlja».

Podobno stališče zavzema v svojem članku tudi «Politika», ki med drugim poudarja, da je izidi konference prejudiciran že vnaprej zaradi kraja, ki ni v nevtralni deželi, zaradi dnevnega reda in zaradi samovoljno določenih povabljenih držav.

TRŽAŠKI DNEVNIK

VREME VČERAJ
Najvišja temperatura 29,1, najnižja 21,7, ob 17. uri 27,4, zračni tlak 1021,9 stanoviten, veter 23 km na uro severovzhodnik, vlaga 42 odst., nebo jasno, morje razgibano, temper. morja 24,8.

Danes, ČETRTEK 9. avgusta
Roman, muč., Nasmir
Sonce vzide ob 4.57 in zatone ob 19.23. Dolžina dneva 15.06. Luna vzide ob 8.45 in zatone ob 20.34.
Jutri, PETEK 10. avgusta
Lavrencij, muč., Jurica

NA ZAHTEVO POKRAJINSKEGA ODBORA INAM

V KRATKEM BODO TUDI V TRSTU UVEDLI SISTEM PROSTE IZBIRE ZDRAVNIKA

Predstavniki ravnateljstva tržaške podružnice INAM že sestavljajo načrte in računajo, koliko stroškov bo imela ustanova z uvedbo novega načina zdravniških pregledov zavarovancev

Vprašanje proste izbire zdravnikov INAM je že dalj časa pereče tudi v Trstu. Kot je znano, namreč v vseh italijanskih pokrajinah razen v Gorici in Turinu zavarovanci INAM sami izbirajo svojega zaupnega zdravnika iz seznama ki jim ga predloži INAM. Stvar se je na splošno dobro obnesla, seveda pa nastajajo tudi tu kot pri vsaki stvari, ki ima pozitivne in negativne strani, nekatere nevšečnosti, pomanjkljivosti in zlorabe, kar je pač neizbežno. Toda pozitivne plati te prakse daleč prekašajo negativne.

V Trstu se morajo zavarovanci INAM zatekati v rajonske ali osrednje ambulatorije INAM, v katerih jih zdravniki pregledujejo. Kakor so takšni pregledi površni, smo že večkrat pisali. Tega niso seveda na splošno krivi zdravniki, ki so preobremenjeni z delom, ker čakajo pred ambulatoriji dolge vrste tudi zato, ker je doslej prišlo na vsakega zdravnika do 3000 in več zavarovancev in se je njihovo število v poslednjem času še povečalo, ker imajo sedaj pravico do zdravstvenih uslug INAM tudi upokojenci.

Spričo tega stanja so predstavniki delavcev v pokrajinskem odboru INAM, ki ima posvetovalni značaj, postavili zahtevo, da se tudi v Trstu uvede prosta izbira zdravnika, v prepričanju, da se bodo izboljšale zdravstvene usluge. Še prej pa je našel to vprašanje INCA, to je zvezni inštitut za pomoč delavcem, ki spada pod okrilje CGIL in se ukvarja z vsemi vprašanji socialnega skrbstva in zavarovanja. Na prvem zasedanju INCA v dvorani v Ul. Tiziano Vecellio so med drugimi socialnozavarovalnimi vprašanji obravnavali tudi vprašanje proste izbire zdravnika, pri čemer pa se je tudi pokazalo, da to vprašanje še ni dovolj občuteno v Trstu, čeprav je za vse delavstvo velike važnosti, saj bi imelo izboljšanje zdravstvenih uslug bolniške blagajne ugodne posledice za vse tiste, ki so potrebni zdravniške pomoči.

Kot smo dejali, je postalo sedaj to vprašanje aktualno, ker se je tudi ravnateljstvo tržaške podružnice INAM začelo ukvarjati z mislijo, kako bi prešlo k prosti izbiri zdravnika za splošne preglede. Glavni ugovor ravnateljstva INAM pa je, da bo imelo s tem več stroškov kot doslej, ker bo pač moralo zdravnikom, ki bodo sprejemali bolne zavarovance v svojih zasebnih ambulantah, več plačevati. Kljub temu pa pripravlja ravnateljstvo že načrte za nov način poslovanja zdravniške oskrbe, pri čemer je seveda potrebnega precej dela.

Glede seznamov zdravnikov ki jih more sestaviti ravnateljstvo INAM, velja pravilo da ne morejo biti vpisani vanje vsi zdravniki, kajti tisti, ki so že zaposleni v bolnišnicah ali so v stalnem službenem razmerju drugje, ne pridejo v poštev. Ravnateljstvo mora seveda tudi izračunati nove stroške, ukreniti, kaj bo storilo z raznimi ambulatoriji in napravami itd. Kot vidimo, gre torej za zapleteno vprašanje. Ko bo ravnateljstvo tržaške podružnice sestavilo načrt, ga bo izročilo v pregled pokrajinskemu odboru, nakar ga bo poslalo v potrditev na osrednje ravnateljstvo v Rim.

Seveda se pogledi na to vprašanje med ravnateljstvom INAM in sindikalnimi predstavniki razlikujejo. Glede stroškov pravijo sindikalni predstavniki, da se bodo po eni strani za honorar zdravnikom res nekoliko zvišali, toda po drugi strani bo INAM tudi prihranil. Zdravniki bodo imeli na primer v svojih ambulantah več časa za preglede, ki bodo zato bolj natančni in skrbni kot doslej. Zato se ne bo več tako često dogajalo, da bo generični zdravnik pošiljal bolne zavarovance v dvomljivih primerih v bolnišnico, da se odkriža odgovornosti, ki nastaja zaradi prepovršnih pregledov. Z natančnejšim pregledom bo lahko ta zdravnik sam bolje presodil, kakšna je bolezen. Zdravnik tudi ne bo pošiljal zavarovancev za vsako malenkost k specialistom, kot se pač dogaja sedaj zaradi preobremenitve z delom.

Navedli smo le nekaj problemov, ki nastajajo glede proste izbire zdravnika. Vse kaže, da jo bodo uvedli že v septembru. Pred tremi dnevi se je namreč vrnil iz Rima predsednik pokrajinskega odbora INAM Gianni Giuricin, ki se je tam razgovarjal z voditelji osrednjega ravnateljstva INAM o uvedbi proste izbire zdravnika. V Rimu so mu zagotovili, da se bo zdravstvena služba INAM v Trstu prilagodila službi v vsej ostali državi. O tem je Giuricin tudi podal nekaj izjav tržaškemu radiu, pri čemer je poudaril razliko glede zdravstvenih uslug. Glavni pogoj nove uredbe je namreč zaupanje zavarovanca v zdravnika, ki ga sprejme v svojo oskrbo deset dni potem, ko zavarovanec pove, katerega zdravnika si je izbral. Giuricin je v Rimu sporočil voditeljem INAM, da je v Trstu večinoma članov pokrajinskega odbora za sistem proste izbire zdravnika. Osrednje vodstvo je na podlagi tega odredilo, naj vodstvo tržaške podružnice INAM izračuna, koliko bo stroškov z novim načinom zdravniških pregledov. Giuricin je v svojih izjavah tudi poudaril, da ne bo uvedba tega novega načina prejudicirala tistih prednosti, ki so jih uživali tržaški zavarovanci v primerjavi z zavarovanci v Italiji, to je še iz časov, ko je tu poslovala avtonomna bolniška blagajna. Končno je Giuricin še poudaril da uživa zdravstvene usluge INAM v Trstu okrog 150.000 zavarovancev in njegovih svojcev.

Kot vse kaže, se je torej vprašanje proste izbire zdravnika premaknilo z mrtve točke in upamo, da se bodo z uvedbo te izbire izboljšale usluge, ki jih nudi INAM svojim zavarovancem.

VČERAJ DOPOLDNE V LADJEDELNICI SV. JUSTA

SLAVNOSTNA SPLOVITEV «LENEA»

Poskusne vožnje potniško-tovorne motorne ladje «San Marco» so se uspešno zaključile - Otvoritvena vožnja bo 22. avgusta

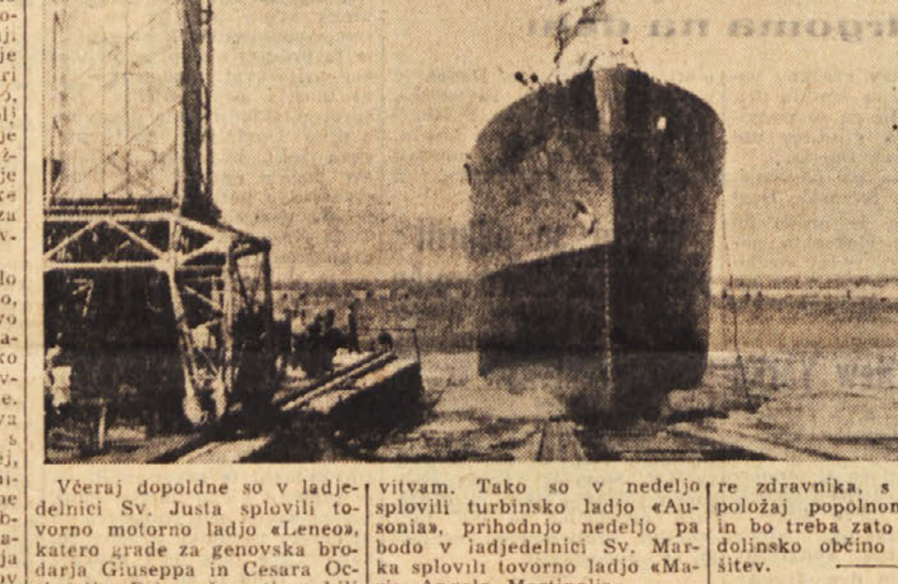

Včeraj dopoldne so v ladjedelnici Sv. Justa splovili tovorno motorno ladjo «Leneo», katero grade za genovska brodarja Giuseppa in Cesara Occheltija. Pri svečanosti so bili prisotni prvi predsednik prizivnega sodišča dr. Consalvo, predstavnik vladnega generalnega komisarja dr. D'Avanzo, predstavnik centra za gospodarski razvoj Padoa, predsednik združenja industrijcev dr. Doria, direktor urada za delo dr. Levitus, poveljnik pristanišča polk. Magaletti in številne druge osebnosti.

Botrca nove ladje je bila soproga enega izmed brodarjev Caterina Occhetti. Splovitev se je izvršila po programu, čeprav je pihal močan veter, zaradi katerega so spočetka mislili, da bodo morali svečanost preložiti.

Motorna ladja «Leneo», ki nosi konstrukcijsko številko ladjedelnice 46, je dolga 71.40 metrov, široka 9.50 metrov in visoka do prvega mostu 6.50 metrov. Ladja ima 1.250 ton. Opremljena je z motorjem «Ansaldo», ki razvija 900 konjskih sil na osi in bo omogočil pri polnem tovoru brzino 12 milj na uro. Ladjo «Leneo» so pričeli graditi 20. julija preteklega leta in jo bodo brodarji uporabili za vožnjo na progah proti Severni Evropi.

V isti ladjedelnici bodo čez nekaj dni dokončali in izročili brodarjem ladjo «Capo Faro», katero grade za «Gestioni esercizi navi Sicilia». Na isto splovišče, kjer so gradili ladjo «Leneo» pa bodo postavili v kratkem gredelj 935 - tonske ladje. Na sosednem splovišču dokončujejo drugo ladjo, katero grade za nekega londonskega brodarja.

Dejavnost tržaških ladjedelnic je v zadnjem letu zelo živahna, saj smo v tem tednu prisostvovali trem splovitvam. Tako so v nedeljo splovili turbinsko ladjo «Ausonia», prihodnjo nedeljo pa bodo v ladjedelnici Sv. Marka splovili tovorno ladjo «Maria Angela Martinoli».

V teh dneh pa so se tudi ugodno zaključile poizkusne vožnje potniško - tovorne motorne ladje «San Marco», katere so se pričele 2. tega meseca. Ta ladja bo skupno s slično ladjo «San Giorgio», katero sedaj dokončujejo v ladjedelnici Sv. Marka, plula na progi Jadran - Pirej - Istanbul.

Na «San Marco» bodo lahko vkrcali 2.200 kubičnih metrov tovora in 62 kubičnih metrov tovora v hladilnike. Poleg tega se bo na ladjo lahko vkrcalo 214 potnikov, ki bodo nameščeni v kabinah treh razredov.

«San Marco» je opremljena z 2 motorjema, ki razvijajo po 2.800 konjskih sil in ki bodo omogočali brzino 18.7 milj na uro. Predvideva se, da bodo ladjo «San Marco» izročili pomorski družbi «Adriatica» v prihodnjih dneh in da bo odplula na otvoritveno vožnjo 22. avgusta.

Nova «Piccolova» polomiada

Včerajšnji «Il Piccolo» se je razpisal o izginotju nekega francoskega državljana, ki je šel na izlet v Mačkovlje in ki je prekoračil mejo. Stvar se je pripetila v ponedeljek okoli 19. ure in «Il Piccolo» jo je prikazal v zelo tragični luči, tako da bi lahko čitatelji sklepali, da Francoz sploh ni več med živimi.

26-letni Francoz Jean Duft je res nevede prekoračil mejo, in sicer v trenutku, ko je trojica neznancev hotela zbežati iz bivše cone B na naše področje. Nenadoma je zaslišal poziv «Stoj!» in ko je zagledal graničarje, se je ustavil. Toda poziv ni veljal njemu, marveč omenjeni trojici, ki se na poziv ni niti ustavila, zaradi česar so obmejni stražarji trikrat ustrelili v zrak. Takrat se je tudi trojica ustavila in vse štiri so odpeljali z avtom v Koper. Tu je Francoz pokazal svoje dokumente in so ga naslednji dan z avtom spremili na blok ter se je tedaj, ko je «Il Piccolo» objavil napihnjeno vest, že ves dan sprehajal po Trstu, potem ko je prenočil v nekem tržaškem hotelu.

To je torej nov primer «objektivnega» pisanja Alessijevega hujskaškega glasila.

Danes nadaljevanje procesa proti škedenjskim antifašistom

Danes dopoldne ob 9.30 se bo pred porotnim sodiščem nadaljevala razprava proti škedenjskim antifašistom. Ker je bilo zasliševanje prič končano in ker je predsednik odbil zahtevo obrambe, da bi se sodišče izreklo, ali je šlo za dejanje političnega značaja, bodo danes govorili odvetniki zasebne stranke in morda tudi javni tožilec. Za njim bodo govorili odvetniki obrambnega kolegija in šele nato bo sodišče izreklo svoje mnenje, od katerega bo odvisno, ali bodo aplicirali odlok 190 ali ne.

V Dolini naj se ustanovi pododsek urada za delo

Včeraj je dr. Augelli, ravnatelj oddelka za delo in socialno skrbstvo, sprejel glavnega tajnika nove pokrajinske Delavske zbornice v Trstu Tominza in tajnika občinske Delavske zbornice v Dolini Gerlija. Dr. Augelliju sta sindikalista predočila nujnost ustanovitve podsekcije urada za delo v Dolini. V dolinski občini je namreč kar 405 brezposelnih delavcev, medtem ko jih je 1285 zaposlenih. Od teh jih dela kar 80 odstotkov v Trstu in samo dva odstotka v Miljah, kjer deluje sedaj sekcija urada za delo tudi za Dolino. Spričo omenjenih številk je pač vsakomur jasno, da bi bilo treba čimprej ustanoviti podsekcijo urada za delo v Dolini. Sedaj morajo namreč delavci po vseh opravkih, ki se tičejo urada za delo, hoditi v Milje, kar pomeni med drugim tudi veliko izgubo časa. Zato zahtevajo delavci ustanovitev podsekcije urada za delo v Dolini, kjer naj bi vsaj nekajkrat v tednu posloval zastopnik sekcije urada za delo v Miljah. Vpisani pa naj bi bili delavci dolinske občine v seznamu urada za delo v Trstu.

Nato sta šla sindikalista k ravnatelju INAM dr. Benassiju, katerega sta opozorila na dejstvo, da je v dolinski občini okrog 3000 koristnikov bolniškega zavarovanja, ki morajo hoditi na preglede v ambulatorij INAM v Skednju. Zahtevala sta, da se ustanovi ambulatorij tudi v Dolini. Dr. Benussi jima je dejal, da je vodstvo INAM že proučevalo to vprašanje, toda sedaj so to vprašanje odložili, ker je medtem postalo pereče vprašanje proste izbire zdravnika, s čimer se je položaj popolnoma spremenil in bo treba zato najti tudi za dolinsko občino drugačno rešitev.

Usoden padec

Zaradi nenadne slabosti je včeraj zjutraj padla v svojem stanovanju 81-letna Jenny Jones vd. Marchi iz Ul. Fornace 5 Hudo se je udarila v glavo in krvavela Z rešilnim avtomobilom so jo odpeljali v glavno bolnišnico, kjer so jo sprejeli s pridržano prognozo na II. kirurškem oddelku.

SPOR V ACEGAT JE POSTAL ZOPET PEREČ

POSREDOVANJE ŽUPANSTVA NI DOSLEJ ŠE NIČ ZALEGLO

Če se vprašanje ne premakne z mrtve točke do nedelje, bodo pričeli uslužbenci ACEGAT ponovno stavkovno akcijo

V preteklih dneh se je zdelo, da se spor v Acegat po posredovanju županstva bliža rešitvi, toda položaj se je ponovno zaostril. V torek se je sestala upravna komisija in je v navzočnosti župana cele tri ure razpravljala o sporu, končno pa ni sprejela nobenega sklepa, ker so bili odsotni nekateri njeni člani. Zato so sklenili, da se ponovno sestanejo jutri, tako da bodo nadaljevali razpravljanje o županovih predlogih.

Predstavniki sindikalnih organizacij pa so se sestali včeraj in so spričo nejasnega ravnanja upravne komisije, ki skuša zavlačevati rešitev spora, sklenili, da delavci ponovno pričnejo protestno akcijo. Sinoči pa sta se zopet sestali sindikalni vodstvi. Med sestankom sta prejeli pismo župana Bartolija, v katerem izraža upanje in željo, da bi se predstavniki sindikatov in člani upravne komisije Acegat prijateljsko sestali skupno z njim, ki bi bil za posrednika, ter razpravljali, kako naj se reši spor. Na podlagi tega pisma so sindikalni voditelji sklenili, da bodo počakali do sobote na izid sestanka, nakar bodo sprejeli dokončne sklepe. Na vsak način ne bodo sindikati več dopuščali, da bi vodstvo Acegat še nadalje zavlačevalo rešitev tega vprašanja. Če se torej ne bo iz izgovorov izcimilo nič konkretnega, lahko pričakujemo v nedeljo ponoven pričetek stavkovnega gibanja uslužbencev Acegat.

Skupščine delavcev v CRDA

Včeraj ob 12.15 je bila v mehanični delavnici ladjedelnice Sv. Marka skupščina delavcev, ki jo je sklicala FIOM. Skupščine se je udeležilo okrog 2000 delavcev, katerim so predstavniki notranjih komisij struje FIOM poročali o izjavah predsednika IRI dr. Fascettija, o spomenici, ki so mu jo izročili ob splovitvi ladje «Ausonia» v Tržiču, ter o zahtevah, ki jih je postavila FIOM ravnateljstvu CRDA. Delavci so se sestali na skupščini tudi v Tovarni strojev, kjer so obravnavali ista vprašanja.

Kot smo že pisali, je to prva skupščina v obratih CRDA po mnogih letih, kar vzbuja upanje, da bo ravnateljstvo CRDA po obisku dr. Fascettija in njegovih pomirjevalnih besedah končno le odnehalo kršiti demokratične svoboščine delavcev v podjetjih.

Zborovanje KP na dvorišču Ljudskega doma v Ul. Madonnina

Jutri ob 20. uri bo na dvorišču Ljudskega doma v Ul. Madonnina 19 zborovanje, na katerem bosta komunistična občinska svetovalca odv. Pogassi in Franc Gombač govorila o temi: «Komunisti in občinski odbor». Zborovanje je javno.

Delavci v kamnolomih zahtevajo izboljšanje prejemkov

Delavci kamnolomske industrije so na raznih skupščinah ugotovili, da je njihova delovna storilnost porasla, s čimer se je seveda povečala tudi proizvodnja. Po drugi strani pa so mezde delavcev kamnolomske industrije kljub napornemu in nevarnemu delu nižje od mezd drugih kategorij, medtem ko se je njihov gmotni položaj poslabšal zaradi stalnega naraščanja cen. Zato so delavci poverili sindikatom, naj postavijo industrijcem kamnolomske stroke naslednje zahteve:

1. Plačilo stalne produkcijske nagrade v višini 10 odstotkov poenotene plače.
2. Ustanovitev menz in doklade za menzo.
3. Dodelitev dveh delovnih oblek na leto.

Delavci so tudi pozvali sindikate, naj se čimprej sestanejo s predstavniki delodajalcev in naj se začnejo z njimi pogajati o teh zahtevah.

IZPRED KAZENSKEGA SODIŠČA

Podjetni avtomobilski tat bo 3 leta počival v zaporu

Ko so ga policisti ob njegovi zadnji tatvini imeli že skoraj v rokah, jim je zbežal v Avstrijo, a so ga od tam vrnili v Trst

Včeraj sta se morala zagovarjati na kazenskem sodišču 22-letni Silvano Jurissevich iz Ul della Guardia 15 in Attilio Demarchi, ki ima mehanično delavnico v Ul. S. Servolo. Jurissevich je bil obtožen večkratne tatvine avtomobilov, Demarchi pa, da je hranil in kupoval ukradeno blago.

Na prvi pogled ne bi nihče sodil, da je Jurissevich imel že precej opravka s sodiščem in da je sploh zmožen takih poslov; mislil bi, da je pošten uradnik ali miren študent. Včasih pa zunanjost vara. Morda je imel prav obtoženčev branilec, ki je predlagal, naj sodišče pošlje Jurissevicha na psihiatrični pregled; ali pa zna fant tako dobro simulirati da se zdi kot nedolžno jagnje. Zanimivo ga je bilo včeraj poslušati na razpravi, ko je pripovedoval, kako je kradel avtomobile. Bil je v Gorici, pa ni imel denarja, da bi se vrnil z vlakom domov. Šel je po ulici in zagledal avtomobil. Tebi nič, meni nič, se je vsedel in se odpeljal v Trst. Morda bi avtomobil kar pustil na cesti, pa je bil tako ves iz sebe, da ni vedel, kaj dela, zato je lepo odpeljal avtomobil k svojemu znancu Demarchiju in ga zaprosil, naj mu posodi 10 tisoč lir. Demarchi mu je izročil denar, avtomobil pa je ostal tam. Drugi primer. Fant gre po cesti, sonce pripeka, lep dan vabi na izlet, tam pa stoji avtomobil kot nalašč. Zakaj se ne bi vsedel in lepo odpeljal, saj ga lastnik ne potrebuje? Tako približno je Jurissevich dopovedoval sodnikom. Demarchi pa je trdil, da sploh ni niti dvomil, da bi bili avtomobili ukradeni.

Policija pa je že precej vedelo o «podjetnem» fantu in pazila nanj. Trgovskemu potniku Lidiu Bertoldiju iz Vidma je nekdo 7. junija t. l. ukradel avtomobil «Fiat 500», v katerem je imel tudi dva kovčka z vzorci blaga in drugimi predmeti manjše vrednosti. Bertoldi je tatvino prijavil takoj goriški kvesturi, ki je začela preiskava in obvestila tudi leteči oddelek tržaške kvesture. Po 10 dnevih je tržaški policiji uspelo najti garažo, v kateri je bil avtomobil spravljen, ter ugotoviti da je avtomobil ukradel Jurissevich in da ga je že hotel prodati. Policisti so seveda avto zaplenili, Jurissevicha pa so pustili na svobodi, da bi nadzorovali vsak njegov korak, ker so medtem zvedeli, da namerava ukrasti drug avto v Trstu.

In res, niso se ušteli. Jurissevich ni mislil, da ima vedno za petami varuhe, zato je uresničil svoj naslednji načrt. V ponedeljek 18. junija ob 19. uri je zagledal v Ul. F. Severo avto «Topolino». Vsedel se je in ga z vso silo pognal proti Ul. Rossetti; policisti pa takoj za njim. V Ul. Buonarroti se je Jurissevich ustavil, policisti pa so takoj blokirali cesto in šli proti Jurissevichu, da bi ga aretirali. Kaj še! Ko je fant spoznal nevarnost, je spet prižgal motor in se z vso brzino pognal naravnost proti policistom, ki so se komaj rešili, da jih ni povozil. Ko je prebil policijski obroč, je Jurissevich kot blazen oddrvel naprej, policisti pa za njim. V Ul. Gatteri je Jurissevich nenadoma ustavil avto, ga pustil tam in izginil. Prisotnim se je zdelo, da prisostvujejo snemanju gangsterskega filma. O Jurissevichu ni bilo več ne duha ne sluha. Deset dni pozneje pa je padel v mrežo. Zbežal je namreč v Avstrijo, tamkajšnja policija ga je zasledila in ga izročila italijanski policiji.

Sodišče ni verjelo njegovi razlagi in ga je obsodilo na 3 leta in dva meseca zapora ter na plačilo 20 tisoč lir globe. Demarchija pa na 1 leto zapora in na 12 tisoč lir globe.

Nezgoda motociklista

Ko se je sinoči ob 20.30 vračal 22-letni Silvio Brando iz Ul. Battisti 2, z Opčin domov, je na ovinku pod Konkonelom zadel z motorjem ob obcestni kamen in se precej poškodoval. Zlomil si je in ranil desno nogo ter se hudo opraskal po desni in levi roki. Z rešilnim avtom so ga odpeljali v glavno bolnišnico in sprejeli na ortopedski oddelek. Zdraviti se bo moral 40 dni, če ne več.

Posledice vinjenosti

Vinček je slab svetovalec in marsikoga spravi v nesrečo, če si ga preveč privošči. Nekateri, ko se ga napijejo, radi prepevajo, drugi se smejejo in šalijo, eni radi govorijo, drugi postanejo molčeči in zaspijo, so pa tudi taki, ki razsajajo in razbijejo, kar jim pride pod roke. Med take spada tudi 50-letni Mario Zadnik iz Ul. Giustinelli 3.

V ponedeljek si ga je mož precej privoščil. Spil ga je kozarec za kozarčkom, da sam ni več vedel koliko in nikakor se ni mogel ločiti od dobre kapljice. Pozno v noč, skoraj opolnoči, se je vrnil domov. Namesto da bi se vlegel v posteljo in mirno zaspal, je začel razsajati in razbijati pohištvo. Še na okenca se je spravil Ropotalo je kot med bombardiranjem. Sosedje so se nenadoma zbudili in takoj spoznali, kaj se dogaja. Nihče si ni upal k Zadniku, da bi ga ukrotil in pomiril, zato so pa poklicali policijo.

S SEJE OŽJEGA ODBORA DOLINSKE OBČINE

POŠTNI URADNIK V DOLINI mora obvladati slovenščino!

Protest občinskega odbora zaradi nastavitve uradnika, ki slovenščine ne obvlada - Kako je s Sesljanom in Opčinami

Županstvo občine Dolina sporoča:

Včeraj se je sestal občinski odbor občine Dolina in med drugim razpravljal tudi o imenovanju novega poštnega uradnika v Boljuncu, ki ne obvlada slovenščine, čeprav je Boljunec popolnoma slovenska vas. Odbor je zato poslal vladnemu generalnemu komisarju dr. Palamari in poštnemu ravnateljstvu protestno pismo, v katerem poudarja, da je z imenovanjem tega uradnika kršen člen 5 Posebnega statuta londonskega Memoranduma in zahteva, naj se omenjeni uradnik premesti in imenuje drug, ki obvlada tudi slovenski jezik.

V zvezi s protestom dolinskega občinskega odbora naj omenimo, da smo pred dnevi prejeli pismo našega čitatelja, iz katerega povzemamo — čeprav nekoliko zastarelo — naslednje:

Dne 30. junija so bila v Uradnem listu za PTT razpisana mesta poštnih uradnikov v Sesljanu in Dolini.

Tudi pred dvema letoma je bilo razpisano mesto poštnega uradnika v Dolini in takrat je bilo objavljeno, da mora prosilec obvladati tudi slovenščino. Sedaj se ta pogoj ne zahteva več niti za Dolino niti za Sesljan.

V istem Uradnem listu so razpisana mesta za Poadižje in Aosto. Tu je omenjeno, da morajo prosilci obvladati nemščino oziroma francoščino.

Proti razpisu, ki zadeva Dolino in Nabrežino se ni nihče uprl — niti županstvi omenjenih občin — čeprav bi bila njihova dolžnost, da zaščitijo koristi Slovencev. Nujno bi bilo, da se zastopniki Slovencev takoj obrnejo na poštno ravnateljstvo v Trstu in tudi na poštno ministrstvo v Rimu ter odločno zahtevajo, da se prosilcem za mesta na poštnih uradih v slovenskih občinah postavi pogoj obvlade slovenskega jezika.

Baje je sedaj razpisano tudi mesto poštnega uradnika na Opčinah. Tudi za to slovensko vas naj velja isto kot za Dolino in Nabrežino!

Ali so Nemci in Francozi več vredni kot mi Slovenci?

Opozorilo kmetom od Domja in Magdalene sp.

Kmete pri Spodnji Magdaleni in Domju, po katerih zemljišču gradijo nov odcep avtoceste, o čemer smo podrobneje poročali te dni, opozarjamo, da bo jutri ob 10. uri prišla posebna komisija ustanove za vzdrževanje državnih cest ANAS, ki bo na zemljiščih ugotovila škodo, povzročeno zaradi gradnje omenjene ceste. S komisijo bo prišel tudi pokrajinski svetovalec Marij Grbec, ki je te dni ponovno posredoval pri omenjeni ustanovi za primerno odškodnino prizadetim kmetom.

Lastniki zemljišč naj bodo torej jutri od. 10. ure naprej na zemljišču, po katerem bo speljana cesta, da se bodo lahko sami dogovorili s člani komisije v zaščito svojih interesov.

VČERAJ POPOLDNE NA CESTI PRI DOLINI

Mlada vespistka žrtev močnega sunka burje

Zadela je ob obcestni kamen in se udarila v glavo - Ker bolečine niso ponehale, je odšla v bolnišnico, kjer so si pridržali prognozo

Sunki burje so res nevarni, posebno ko začne burja nenadoma pihati in se človek sploh ne zaveda nevarnosti. Včeraj je v Trstu burja razsajala nekaj ur, a ni povzročila hujših nesreč. Tudi na podeželju so jo občutili in v Dolini je zahtevala svojo žrtev.

Ko se je ob 14. uri peljala 20-letna Edita Ražem iz Doline z vespo, je zaradi nenadnega sunka zadela na cesti pri Dolini ob obcestni kamen. Pri padcu se je močno udarila v glavo in se pobila po čelu, zvinila si je desno nogo in dobila pretres možganov. Zdelo se ji je, da ne bo prav hudega, toda glava jo je začela vedno bolj boleti in je občutila vedno hujše bolečine, zaradi tega je zvečer sama odšla v glavno bolnišnico. Zdravniki so že pri prvem pregledu ugotovili, da je zadeva bolj resna. Sprejeli so jo ob 22.45 na II. kirurški oddelek kar s pridržano prognozo.

Še ena žrtev burje

Burja, ki je včeraj dopoldne nekaj časa razsajala po tržaških ulicah, je zahtevala tudi svojo žrtev. Na srečo ni trajala dolgo, sicer bi bilo več in hujših nesreč. Ko je 22-letni Graziano Andreuzzi okrog 10. ure šel po Ul. Panebianco v Škednju, je močno zapihala burja in odnesla strešnik, ki je padel nesrečnemu pešcu na glavo in ga ranil. Sam je odšel v bolnišnico, kjer so mu nudili prvo pomoč. Ozdravel bo v dobrem tednu.

Nesreče na delu

Med delom na Granu se je včeraj ponesrečil 21-letni Sergio Eriani iz Ul. Pondares 5. Pas stroja za mešanje betona mu je odtrgal kos kazalca na levi roki. Ponesrečenca so takoj odpeljali v glavno bolnišnico, kjer so ga sprejeli na drugi kir. oddelek. Ozdravel bo v 10 dneh.

Tudi med delom se je včeraj ponesrečil 55-letni Eugenio Gerin iz Ul. Molin a vento 47. Ko je hotel zamenjati varovalko električne napeljave v mehanični delavnici, kjer je zaposlen, je nastal kratek stik in je Gerina opeklo po desni roki. Lastnik podjetja ga je takoj odpeljal v glavno bolnišnico, kjer so mu nudili prvo pomoč. Ozdravel bo v 10 dneh.

* * *

Ko je bil včeraj 55-letni Pietro Bartoli zaposlen v Tovarni strojev, mu je nenadoma padel kos železa na nogo in mu jo poškodoval. Sam je odšel v glavno bolnišnico, kjer so ga sprejeli na ortopedski oddelek. Ozdravel bo v dobrih dveh tednih.

* * *

V Žavljah se je med delom ponesrečil 25-letni Generoso Palberti iz Ul. Bergamasco 9. Nerodno je vtaknil desno roko v stroj, ki mu je zmečkal prst. Z rešilnim avtom so ga odpeljali v bolnišnico in se bo moral zdraviti 15 dni na ortopedskem oddelku.

* * *

V predilnici Sv. Justa pa se je ponesrečil 27-letni Olivo Bigotto od Sp. Magdalene 448. Stroj, pri katerem je bil zaposlen, mu je poškodoval prst desne roke. V glavni bolnišnici so mu nudili prvo pomoč in bo ozdravel v desetih dnevih.

Z vespo povozil dečka

Včeraj dopoldne ob 9. uri je 29-letni Giordano Ceppi, ki stanuje v ezulskem taborišču v Padričah, povozil z vespo blizu cerkve na Opčinah 7-letnega Marina Dazzara z Opčin, Proseška ulica 139.

Deček se je pri padcu ranil v čelo in pobil po glavi. Z rešilnim avtomobilom so ga odpeljali v glavno bolnišnico, kjer so mu nudili prvo pomoč. Okreval bo v 8 dneh.

KRITIKE IN POROČILA

«Modra maska» včeraj na gradu

Opereta je številno občinstvo navdušila

Tudi letos prireditve na gradu nimajo prave sreče. Če ni dežja, je burja in le nekaj večerov je bilo ugodnih. Včeraj se je zdelo, da bo premiera Raymondove operete «Modra maska» nemogoča zaradi močnega vetra ki ogroža prireditev pač s tem, da so kulise v stalni nevarnosti, da se poderejo. No pa je le bila včeraj napovedana premiera, pa čeprav niso mogli vedno postaviti na oder prav vseh kulis, kakor so bile pripravljene. Tudi ljudi je bilo kar precej. In vsekakor jim tudi ni bilo treba obžalovati, da so prišli. Prijetna glasba operete z vsemi ostalimi pritiklinami, ki lahko dajo takemu delu potrebno popularnost, ter dobri pevci in igralci so ljudi kratkočasili do konca (ki bi pa res lahko bil tudi nekoliko prej, če ne bi bile pavze grozotno dolge). Za petje zaslužita seveda pohvalo predvsem Edda Ricci in Franco Artioli, medtem ko je neprekosljiva atrakcija operetne publike Boszi Barsony. Dobra partnerja sta bila Calderoni in Navarrini.

Dirigiral je Cesare Gallino, plese je pripravila Nives Poli, režirala pa sta Piccinato in Ramo.

Pozornost občinstva je med odmori pritegnil slavni baritonist Gino Bechi, ki se je kdo ve kako pojavil med predstavo na gradu.

* * *

Na gradu Sv. Justa bo jutri druga uprizoritev Raymondove operete «Modra krinka». Pri gledališki blagajni in v galeriji Protti se nadaljuje prodaja vstopnic.

Grattacielo. 16.30: «Med dvema ženskama», G. De Haven, M. Maxwell.
Alabarda. 16.30: «Norosti leta», M. Monroe, D. O'Connor. Ob 21.15: «Odnehaš ali nadaljuješ».
Armonia. 18.00: «Rimske počitnice», G. Peck, A. Hepburn. Ob 21.15: «Odnehaš ali nadaljuješ».
Aurora. 17.00: «Moj ljubimec je razbojnik», B. Stanwyck, B. Sullivan. Ob 21.15: «Odnehaš ali nadaljuješ».
Garibaldi. 17.00: «G. Men — J. Jordan. Ob 21.15: «Odnehaš ali nadaljuješ».
Ideale. 16.30: «O' Cangaceiro», A. Ruscel, M. Prado.
Impero. 17.00: «Življenje se vrača», M. Auclair, S. Simon. Ob 21.15: «Odnehaš ali nadaljuješ».
Italia. 17.00: «Nočem te izgubiti», B. Stanwyck, J. Lund. Ob 21.15: «Odnehaš ali nadaljuješ».
S. Marco. 17.00: «Princ tat», T. Curtis, P. Laurie. — Ob 21.15: «Odnehaš ali nadaljuješ».
Moderno. 16.00: «Same ženske», E. Rossi Drago, G. M. Canale. Ob 21.15: «Odnehaš ali nadaljuješ».
Savona. 16.00: «Indijska zvezda», C. Wilde, Y. Sanson.
Viale. 16.00: «Kitajska v plamenih», E. O'Brien, D. Durbin. Ob 21.15: «Odnehaš ali nadaljuješ».
Belvedere. 16.30: «Brezkončna noč». Ob 21.15: «Odnehaš ali nadaljuješ».
Marconi. 16.30: «Zlomljena lilija», M. Vitale, A. Farnese. G. Peck, B. Crawford. Ob 21.15: «Odnehaš ali nadaljuješ».
Massimo. 16.30: «Ljudje ponoči», G. Peck, B. Crawford
Novo cine. 16.00: «Brez matere», R. Widmark, J. Dru. Ob 21.15: «Odnehaš ali nadaljuješ».
Odeon. 16.00: «Tolsti koren», H. Kneff, E. von Stroheim. Mladoletnim prepov.
Radio. 16.00: «Ukradli so tramvaj», A. Fabrizi. Ob 21.15: «Odnehaš ali nadaljuješ».
Venezia. 15.30: «Ognjeni skobci», G. Tierney, P. Foster. Ob 21.15: «Odnehaš ali nadaljuješ».
Skedenj. 18.00: «Zapeljivost».

POLETNI KINO

Arena dei fiori. 20.30: «Odnehaš ali nadaljuješ». Sledi: «Postaja Termini», J. Jones, M. Clift.
Ariston. 20.15: «Odnehaš ali nadaljuješ». Sledi: «12 metrov ljubezni», L. Ball.
Armonia. 19.30: «Rimske počitnice», G. Peck, A. Hepburn. Ob 21.15: «Odnehaš ali nadaljuješ».
Garibaldi. 20.15: «G. Men — ubežnik 50574», S. Mac Cloy, J. Jordan. Ob 21.15: «Odnehaš ali nadaljuješ».
Marconi. 20.30: «Zlomljena lilija», M. Vitale, A. Farnese.
Paradiso. 20.15: «Dekleta iz Sanfrediana», C. Calvet, A. Cifariello. Ob 21.15: «Odnehaš ali nadaljuješ».
Parco delle rose. 20.15: «Zasledovan zaradi umora», E. Constantine. Ob 21.15: «Odnehaš ali nadaljuješ».
Ponziana. 20.15: «Roke kvišku», G. Montgomery, T. Hunter. Ob 21.15: «Odnehaš ali nadaljuješ».
Rojan. 20.15: «Romantična ježa», C. Marchand. — Ob 21.15: «Odnehaš ali nadaljuješ».
Skedenj. 20.30: «Zapeljivost».
Stadio. 20.30: «Trije tatovi», Totò, C. Pascal. — Ob 21.15: «Odnehaš ali nadaljuješ».
Valmaura. 20.15: «Obmejni lovci», Randolph Scott. Ob 21.15: «Odnehaš ali nadaljuješ».

PROSVETNO DRUŠTVO
LONJER - KATINARA
vljudno vabi na prireditev, ki bo v **nedeljo 12. tega meseca ob 20. uri** na krasnem dvorišču pri «Županovih». Uprizorilo bo iz češčine prevedeno veseloigro v treh dejanjih

STARI GREHI

Spisal Josip Štolba, prevedel Fran Govekar - Režira in vodi požrtvovalni član SNG Stane Raztresen - Pridite, ne bo vam žal - Zabavali se boste in nasmejali!

Odbor

Op. Lonjerski avtobus vozi iz Lonjerja v mesto vsake četrt ure do 23.30

Mladinci prosvetnega društva 'SLAVKO ŠKAMPERLE'
priredijo **v soboto 11. t. m. ob 20.30 do 1. ure** po polnoči ples v foyerju na stadionu «Prvi maj», Vrdelska cesta št. 7. Igral bo izbran orkester ter bo preskrbljeno za bife in pijačo

Prijatelji mladine vljudno vabljeni!

OD VČERAJ DO DANES

ROJSTVA, SMRTI IN POROKE

Dne 8. avgusta se je v Trstu rodilo 6 otrok, porok ni bilo, umrlo pa je 7 oseb.
UMRLI SO: 85-letna Giovanna Franceschini, 64-letna Anna Zucca vd. Lutmann, 60-letni Antonio Visintin, 94-letni Andrea Fonda, 44-letni Biagio Gambetti, 53-letna Marija Kralj por. Cuk, 47-letni Leopoldo Kostoris.

LEKARNE ZAPRTE ZARADI POČITNIC
(od 29.7. do 11.8.)
Codermatz, Ul. Tor S. Piero 2; De Colle, Ul. Revoltella 42; Godina, Trg S. Giacomo 1; Manzoni, Ul. Settefontane 14; Rovis, Trg Goldoni 8; Rossetti, Ul. Schiapparelli 58; Tamaro e Neri, Ul. Dante 7; Vielmetti, Trg Borsa 12.

NOČNA SLUŽBA LEKARN V AVGUSTU
Barbo-Carniel, Trg Garibaldi 5; Benussi, Ul. Cavana 11; Al Galeno, Ul S. Cilino 36 (Sv. Ivan); Alla Minerva, Trg Sv. Frančiška 1; Ravasini, Trg Libertà 6; Harabaglia v Barkovljah in Nicoli v Skednju.

KINO

Excelsior. 16.00: «Strasti», M. Zettering, F. Rosay.
Fenice. 16.00: «Velika savana», L. Manca, G. Longo.
Astra Rojan. 16.00: «Ne jokaj, lepotica», E. Manni, M. Fiore. Ob 21.15: «Odnehaš ali nadaljuješ».
Capitol. 16.00: «Svet pripada ženskam», L. Bacall, J. Allyson.
Cristallo. 16.00: «Zla naivnica», J. Allyson. Ob 21.15: «Odnehaš ali nadaljuješ».

RADIO

TRST POSTAJA A
ČETRTEK, 9. avgusta 1956
11.30 Lahki orkestri; 12.00 Predavanje: 12.10 Za vsakogar nekaj; 12.45 V svetu kulture; 12.55 Kmečki kvartet iz Doline; 13.30 Operetna fantazija; 13.50 Orkester Cergoli; 17.30 Plesna čajanka; 18.00 Elgar: Koncert za violino in orkester; 18.41 Melodije iz filmov; 19.00 Čajkovski: Italijanski capriccio; 19.15 Tehnika in gospodarstvo; 19.30 Priljubljene melodije; 20.00 Šport; 20.05 Veseli motivi; 20.30 Srebrna sedmorica; 20.48 Poje Ferruccio Tagliavini; 21.00 Dramatizirana zgodba; 22.00 Predavanje; 22.15 Puccini: Suor Angelica, opera v enem dejanju.

TRST I
11.40 Operna glasba; 12.10 Orkester Pippo Barzizza; 17.00 Igra orkester Gino Conte; 19.15 S IV. festivala napolitanskih popevk; 21.00 Variete; 21.45 Orkester Guido Cergoli; 22.45 Koncert zagrebških solistov Antona Janigra in Vladimira Ruždjaka.

KOPER
Poročila v slovenščini: 5.45, 13.30 in 19.00.
Poročila v italijanščini: 6.45, 12.30, 17.45 in 23.00.
5.00-5.45 in 6.00-6.10 Spored iz Ljubljane; 6.10 Jutranja glasba; 7.00-8.00 in 11.00-12.00 Spored iz Ljubljane; 13.40 Zabavna glasba; 14.00 Glasba po željah; 14.30-17.00 Spored iz Ljubljane; 17.00 Ritmi in popevke; 17.25 Lirične cvetke; 18.00-19.00 Spored iz Ljubljane; 19.15 Povabilo k valčku; izvaja orkester Andre Kostelanetz; 19.30-22.15 Spored iz Ljubljane; 22.15 Slušna igra ital.

SLOVENIJA
327,1 m, 202,1 m, 212,4 m
Poročila ob 5.00, 6.00, 7.00, 13.00 15.00 17.00 19.00 22.00.
11.00 Radijski koledar; 11.05 Opoldanski koncertni spored; 11.45 Mamin Sibirjak: Komar Komarjevič in Medo Kosmatinov; 12.00 Popularne melodije iz orkestralne glasbe; 12.40 Lahko glasbo izvaja orkester Roberta Stolza; 13.15 Zabavna glasba; 13.35 Pester spored opernih melodij; 14.40 Želeli ste — poslušajte!; 15.35 Domači napevi; 16.00 Utrinki iz literature - Olga Mueller: Čarovnica Šotarica; 17.15 Zabavna in plesna glasba; 18.15 Igor Stravinski: Petruška, baletna suita; 20.00 «Četrtkov večer» domačih pesmi in napevov - sodelujejo priljubljeni ansambli in solisti; 21.00 Stevan Sremac (literarna oddaja); 21.30 Manj znane skladbe iz francoske klavirske literature izvaja in komentira prof. L. M. Škerjanc.

TELEVIZIJA
18.00 Gioacchino Rossini: «Prepelka»; 21.00 Vesti; 21.15 Odnehaš ali nadaljuješ; 22.00 Cesta je za vsakogar; 22.20 Zgodovina jazza.

Sporočamo vsem žalostno vest, da je naša ljuba žena, mama in nona

MARIJA ČUK ROJ. KRALJ

v 53. letu starosti, po dolgi in mučni bolezni preminila — Pogreb predrage pokojnice bo danes, ob 18. uri od doma v Trebčah št. 89, na domače pokopališče.

Žalujoča družina ČUK in ostali sorodniki

Trebče, 9. avgusta 1956

«VODIKOVA BOMBA NE MORE EKSPLODIRATI V ŽEPIH GENERALOV»

TUDI AMERIŠKA JAVNOST POSTAJA ZELO ZASKRBLJENA

Ceprav je zadnje dni skoraj vse svetovno javno mnenje dobesedno zasedeno z vprašanjem podržavljenja Sueškega prekopa, se v ameriških krogih in v tisku pogosto govori o nevarnostih, ki jih nosi s sabo atomsko oboroževanje nasploh in poizkusi atomskih in vodikovih bomb še posebej. Pred dnevi je ameriško vojno ministrstvo skupno z ameriškim zunanjim ministrstvom objavilo vest, da so z zadnjimi poskusi na Tihem oceanu zaključili letošnjo serijo poizkusov tega strahotnega orožja. In vprav s tem v zvezi se je razvila v ZDA diskusija, ki je v precejšnji meri vzvalovala tudi ameriško javno mnenje. Sam ameriški general James Geywin je spregovoril o «katastrofalnih posledicah», ki bi jih imelo atomsko bombardiranje in na Američane je ta izjava napravila zelo mučen vtis. Omenjena izjava je sprožila tudi vprašanje nevarnosti, ki jo predstavljajo že sami poizkusi, kaj šele atomska vojna.

Da je vse to močno vplivalo na ameriško javno mnenje, nam dokazuje sam poseg šefa vladne komisije za atomsko energijo Luisa Strausa, ki je spregovoril kot vladni funkcionar. S svojimi trditvami je hotel ublažiti mučen vtis, vendar njegove izjave niso bile nič kaj prepričljive. Straus je sicer strokovnjak za jedrno znanost, kljub temu pa njegovo mnenje, da bi se «obseg» morilnega učinka jedrne eksplozije mogel zmanjšati in omejiti in da ne bi taka eksplozija zahtevala «stotine milijonov» človeških življenj, kot je to pokazal zadnji poizkus na Marshallskih otokih, ne prepričuje, kajti vprav on je pred letom dni govoril o radiusu 7000 kvadratnih milj, na katerih bi se čutile strahotne posledice ene same eksplozije. Ameriško javno mnenje se sprašuje, kaj naj bi se bilo v tem letu spremenilo? Sprememba je samo v tem, da so postale nove atomske bombe še hujše od prejšnjih. Zato ni nič čudnega, da sprejemajo Američani Strausovo izjavo s precejšnjim prizvokom ironije. Sam «New York Times» je glede tega napisal: «Kako naj bi bila nevarnost od atomskih eksplozij postala manjša ali omejena? Gospod Straus nam tega ni pojasnil, niti nam tega ne more pojasniti... Znanstveniki nam ne morejo dokazati, da bi se strahotni učinek jedrnih eksplozij mogel omejiti ali ublažiti...»

Take in podobne izjave in analize v ameriškem tisku in v ameriških razgovorih sicer nimajo nikake zveze z že zdavnaj začeto razpravo v ONU in drugod o nevarnosti, v katero se človeštvo spušča z vedno večjo proizvodnjo in čedalje pogostejšimi poizkusi z izpopolnjenimi jedrnimi orožji, toda praktično je vsa ta polemika vsaj posredno nadaljevanje številnih poizkusov, ki so v zvezi z vprašanjem razorožitve in tudi z zadnjim, čeprav neuspelim poizkusom pred Združenimi narodi, da bi se čimprej utrla pot sporazumu glede razorožitve, ali vsaj s prenehanjem škodljivih in nevarnih atomskih poskusov.

V Ameriki, žal, postaja čedalje bolj razširjeno mnenje, da je mednarodna kontrola glede proizvodnje tega strahotnega orožja težko dosegljiva, češ da je celo vodikova bomba danes tako izpopolnjena, da jo lahko «skriješ v kopici sena». Toda predstavnik Indije Krišna Menon, ki ga nekateri ameriški krogi ocenjujejo kot «nepoboljšljivega cinika», drugi pa kot «diplomata-filozofa», je pristal tudi na to dejstvo, vendar je pri tem rekel, da «vodikova bomba ne more eksplodirati v žepih generalov». S tem je hotel reči, da je vsaka poizkusna eksplozija tako močna, da je ne more prikriti nihče in da je zato vendarle možna kontrola.

Glede tega je Krišna Menon rekel: «Sporazum o prenehanju poizkusov z jedrnim orožjem je praktično možen in se z malo dobre volje lahko kontrolira, ker so eksplozije tako močne, da bi jih bilo težko ali celo nemogoče prikriti. In ali ne bi bil to hkrati dober začetek na poti k dejanski razorožitvi in ustvarjanju zaželenega zaupanja v razcepljenem svetu? Kajti nadaljevanje poizkusov je posledica tekme v oboroževanju. Če bi se pa s skupno dobro voljo izglasoval sklep o prepovedi nevarnih poizkusov, bi že po samem bistvu vprašanja prišlo na dnevni red tudi vprašanje prenehanja proizvodnje in nato tudi iskanje kompromisa preden bi ne bilo prepozno.»

Toda že prej smo rekli, da gleda določen del ameriških krogov na Krišno Menona kot na «nepopravljivega cinika» in zato so določeni diplomatski zastopniki na zadnjem zasedanju Združenih narodov sprejeli njegove «zelo zanimive sugestije» in pohvalili njegove «krasne misli», vendar je vse ostalo pri starem.

Vse to pa ne more izpodbiti dejstva, da je izjava generala Jamesa Geywina zapustila v ZDA mučen vtis, ki ga ni mogla ublažiti «tolažilna» izjava Luisa Strausa. Zato lahko iz tega zaključujemo, da bo vznemirjenje v ameriškem javnem mnenju morda vendarle spodbudilo ameriške odgovorne kroge, da se malo bolj pomujajo glede zelo perečega vprašanja v zvezi z omejitvijo atomske oborožitve in atomskih poizkusov ter vprašanja razorožitve na sploh.

Prejeli smo:

VITTORINI: *Ljudje in ne ljudje*. Prevedel Dušan Železnov. Založila Državna založba Slovenije.

A. J. P. TAYLOR: *Habsburška monarhija 1815-1918*. Prevedel Janez Gradišnik. Založila Državna založba Slovenije.

MIRKO BOŽIČ: *Kurlani*. Prevedel Tone Potokar. Izdala Državna založba Slovenije.

Zelo okusna dopoldanska in lahko tudi večerna obleka, ki pa zahteva tudi primerno krojno spretnost in ustrezno blago

Rojaku slikarju Albertu Sirku so v Celju postavili spomenik

Ko bo celjsko staro pokopališče opuščeno, ga bodo spremenili v Navje, kjer bo poleg drugih najpomembnejših Celjanov imel svoje mesto tudi naš rojak Križan Albert Sirk

Slikarju našega morja, *Albertu Sirku*, je postavil Mestni občinski ljudski odbor v Celju nagrobni spomenik in s tem trajno počastil njegov spomin.

Med slovenskimi slikarji v dobi med obema vojnama je zavzel lepo mesto tudi naš kriški rojak Albert Sirk, ki se je kot izrazita umetniška osebnost razvil v enega vodilnih primorskih slikarjev te dobe. Zaradi načina upodabljanja, ki je imel v barvah impresionističen značaj, v oblikovanju pa nadih realizma, a še posebej zaradi motivov, ki jih je izbiral, so zavzele Sirkove slike posebno mesto v slovenski likovni tvornosti. Sirk je bil naš prvi slikar morja in življenja naših ribičev ob tržaški obali.

Ko je Sirk prvič razstavil večjo kolekcijo svojih del, so ga osebno tako karakterizirali: «Sirk je trden kot Kraševec ,vesel kot ribič, močan kot atlet... Če ga povabiš na ribji lov ali na slikarsko razstavo, bo šel na ribji lov.» Prva leta svojega profesorjevanja v Trstu ni kazal posebne želje, da bi javno razkazoval svoje delo, zato tudi ni bil kaj dosti znan. S prvo večjo zbirko svojih slik na razstavi slovenskih primorskih umetnikov v šoli pri Sv. Jakobu junija 1927. leta pa je Sirk postal znan med Tržačani. Njegove žive slike naših portičev, ribičev, tunar in se posebej kriškega Brega s paštni, oljkami in morjem, brez katerega Sirk ni mogel živeti, so navdušile občinstvo, ki je našlo v njih nekaj novega, nekaj našega, čeprav se je Sirk učil slikarstva pri italijanskih mojstrih.

A. Sirk je prvič razstavil na spominski razstavi Ivana Groharja v Ljubljani (1911), ob koncu študija. Nato je šel služit vojaški rok k mornarici, ki se je podaljšal do konca vojne. Po vojni je služboval na srednjih šolah v Trstu, a ni razstavljal. Nazadnje je dobil mesto profesorja risanja na slovenski zasebni šoli pri Sv. Jakobu, kjer so ga kot «premalo zavednega italijanskega patriota» morali leta 1926 odpustiti. Sledila so leta brezposelnosti, ko je posedal z ribiči pri morju in v gostilni, ribaril in risal ter čakal, da pride do kakega dela, kakor je sam povedal. V tem času je napravil nekaj drznih mornarskih podvigov, tako s sandolinom na božjo pot v Barban in sam s čolnom v Benetke; to je kasneje tudi lepo opisal in narisal.

Vsa povojna leta pa je bil Jožinov Berto, ki je izhajal iz rodu Cesarjevih na hišni številki 112, kjer je bil rojen dne 26. maja 1887, duša kulturnega življenja v Križu. Bil je odličen pevec, rad je igral in tudi režiral ter maskiral; njegov Martin Spak iz «Desetega brata» je še danes v živem spominu starejše kriške generacije. Polagoma pa so postajala tudi njemu tla prevroča in vedno bolj je spoznaval, da mu doma ni več obstanka. Nekega dne, v maju 1929. leta, se je zmuznil čez Rečino na Sušak in v Jugoslavijo.

Do jeseni je živel Sirk v Ljubljani, nato je odšel na meščansko šolo v Sent Lenart v Slovenskih goricah. Učil je risanje, bil član pevskega zbora in igralske družine, največ pa je slikal. O svojem slikarskem delu iz te dobe je ob priliki rekel: «Sicer rad slikam te mehke zelene motive Slovenskih goric, vendar ne morem z njimi prav zaživeti. Motivi morja in Krasa čisto drugačno vplivajo name. Poglej akvarele iz Dalmacije, Južne Srbije in Makedonije! Ni dovolj impresija, potrebno je doživetje... Najmočnejši pa so vtisi iz mladosti. Teh se ne otreseš vse življenje!» Zato se nič ne čudimo, da je uporabil vsake krajše ali daljše počitnice za potovanje v Dalmacijo, Južno Srbijo ali Makedonijo. Moral je na jug, da se je naužil žgočih barv, neba, noš in v prvi vrsti — morja.

V St. Lenartu je ostal Sirk do jeseni 1937. leta. Vsako leto smo srečavali njegove slike na razstavah v Ljubljani, Mariboru, Beogradu, Skoplju in celo v Londonu so visele njegove slike. Na manifestativni razstavi Julijske krajine v Beogradu leta 1930 je razstavil 12 del z motivi tržaške okolice in dosegel zelo lep uspeh. Vedno si je pa želel priti z dežele v mesto, da bi se mogel bolj razmahniti. Sele v začetku šolskega leta 1937-38 se mu je to posrecilo, ko je bil premeščen na celjsko gimnazijo.

Z umetniškim delom Alberta Sirka se je Celje seznanilo ob raznih razstavah, vendar v celoti njegovega dela ni poznalo. Bolj znan je postal, ko je decembra 1936 razstavil skupaj s kiparjem-domačinom Ivanom Napotnikom nad 30 svojih del. Naslednje leto, ob petdesetletnici pa je bil Sirk že pravi Celjan. Bil je med ustanovitelji kluba «Celjski kulturni teden», ki je skrbel za organizirano kulturno življenje in delo v mestu. Sirk je sodeloval na vseh prireditvah CKT. Leta 1939 je imel v njegovem okviru celo dve razstavi: pomladansko kolektivno razstavo in decembrsko — skupaj z vsemi celjskimi likovniki. Naslednje leto je priredil lepo programsko razstavo «Naš Jadran», kjer je zbral slike (olja, akvarele in risbe) s potovanj po Dalmaciji.

Ob vdoru okupatorja je moral tudi Sirk, kakor vsi naši rojaki na Štajerskem, s prvim transportom v izgnanstvo, v Srbijo. Po osvoboditvi se je kmalu vrnil v Celje, kjer je ostal le krajši čas, saj je nestrpno želel priti čimprej nazaj v svoje domače kraje. Nastopil je mesto profesorja risanja v Trstu, kjer je ostal do pomladi 1947. Tedaj je zbolel in je moral v bolnico v Ljubljano. Napadla ga je bolezen, katere kali je zasejala v to močno telo okupacija. Težko bolan se je vrnil poleti istega leta nazaj v Celje, kjer je 15. septembra komaj šestdeset let star preminil.

V dneh, ko je vsa Jugoslavija in Slovenija še posebej proslavljala priključitev Slovenskega Primorja k svobodni domovini, smo položili slikarja našega Slovenskega morja v prezgodnji grob. Tu naj bi ostal le začasno, ker smo verjeli, da bo skoraj prišel dan, ko se bo tudi Južinov Berto vrnil med svoje ribice, kmete in kamenarje.

Toda meja se ni skoraj nič premaknila in zato je MLO Celje sklenil, da postavi svojemu doslej najpomembnejšemu slikarju in zaslužnemu kulturnemu delavcu A. Sirku dostojen nagrobni spomenik. To se je zgodilo letos konec junija. Na Sirkovem grobu so se dne 23. junija zbrali najožji sorodniki, prijatelji in znanci in počastili ob tej priliki umetnika in dobrega človeka Alberta Sirka.

Albert Sirk je dobil sedaj svoj zadnji dom na celjskem tako imenovanem slovenskem pokopališču. Ko bo to pokopališče dokončno opuščeno, bodo tukaj uredili celjsko Navje, kamor bodo prenesli posmrtne ostanke in spomenike najpomembnejših Celjanov: slavista Vatroslava Oblaka, politika in borca za pravice Slovencev na Štajerskem dr. Ivana Decka, zgodovinarja in šolnika Emilijana Lilleka in druge. Med njimi bo imel svoje mesto tudi Albert Sirk.

BOGOMIL GERLANC

Albert Sirk: Lov na tune. Slika nam kaže enega najljubših Sirkovih motivov. Nad trato je «Uoljšca», ob obali vidimo skali «Dve sestri», v ozadju Devinski grad. Ribiči so privlekli mrežo k bregu, kjer se začne zadnji boj živali

OB PRVEM ZVEZKU «ANALOV» Jadranskega zavoda v Zagrebu

2.

Uredniki «Favile» so črpali svojo politično idejno usmerjenost iz koncepcij in spisov «Mlade Italije» in njenega glavnega apostola Mazzinija. Pravilno sklepa Stulli, da so le iz širokega Mazzinijevega demokratizma in njegove formulacije svobode, enakosti in enakopravnosti narodov uredniki «Favile» mogli razvijati take koncepcije o Južnih Slovanih, kakor jih najdemo v njenih letnikih 1842-1844.

V vsem pisanju «Favile» in tudi v njenem pisanju o Slovanih in še posebno o Južnih Slovanih vidimo pač odraz tedanjega romanticizma. Romanticizem je vzbujal narodno zavest, v nadaljnjem razvoju pa se je ta zavest pri marsikaterem narodu (tako zlasti pri Italijanih, Madžarih in Nemcih) prevrgla v skrajni nacionalizem, v šovinizem in imperializem. Takšnemu razvoju sta pozneje do neke mere podlegla tudi urednika «Favile» in celo sam Mazzini.

Odkod pa je dobivala «Favila» razprave o Slovanih in še posebno o Južnih Slovanih? Stulli pravi, da moramo iskati vir teh člankov v krogu slovenskih visokošolcev, ki so tedaj študirali na padovanski univerzi in ki so bili prežeti z enakim revolucionarnim duhom kakor njihovi italijanski tovariši. Povečini so bili ti slovanski dijaki «Ilirci», Čehi in Poljaki. Za Ilirce pa so veljali tedaj na padovanski univerzi ne samo Hrvati in Srbi, temveč tudi Slovenci. Tudi Slovenci so namreč tedaj pohajali v večjem številu padovansko univerzo in prav iz leta 1845 hranim doktorsko diplomo znanega slovenskega politika Karla Lavriča. Tam beremo, da je rodom iz Prema (e Prem) in da je «Illyricus». Slovenec utegne vsaj po imenu biti tudi Rečan Josip Završnik, ki ga, kakor piše Stulli, med drugimi padovanskimi študenti omenja Jan Kollár v svojem «Potopisu po Gornji Italiji» iz leta 1843.

Po rokopisih v zapuščini Ivana Avgusta Kaznačića pa ugotavlja Stulli, da sta članka o Slovanih v «Favilli» napisala Medo Pucić in I. A. Kaznačić. Če niso Slovenci, ki živijo kot neposredni sosedi z Italijani v Trstu in celo pomešani z njimi, posebej omenjeni v teh člankih, se ne smemo čuditi. Bili so pač, kakor smo že omenili, del Južnih Slovanov (Ilircev) in Slovenci tedaj tudi niso mogli nuditi veliko takega, kar bi vzbujalo zanimanje romantikov. Da pa so bili v teh člankih zajeti tudi Slovenci, izhaja iz uvoda k tem člankom, ki ga je napisal Pucić, ki ga pa Favilla ni objavila. Začenja se s stavkom «Trst je stikališče dveh velikih narodov in je člen v verigi, ki spaja slovanski in italijanski svet». Da je ta uvod v «Favilli» izostal, ni po Stullijevem mnenju krivo uredništvo, temveč tedanja avstrijska cenzura, kateri ni bilo za to, da bi se sploh govorilo o «Ilircih».

Očitno pa tudi Slovencem niso bili ljudje okoli «Favile» neznani. Tako smemo sklepati po dejstvu, ki ga navaja Stulli, da je leta 1867 R. Simek objavil v «Slovenskem glasniku» slovenski prevod Dall'Ongarovega spisa z južnoslovansko tematiko «Jela, črnogorska nevesta». Se vedno pogrešamo s slovenske strani študijo, ki bi nam prikazala odnose med Slovenci in Italijani v Trstu v dobi okoli revolucionarnega leta 1848.

Ko pa človek bere, kar piše v svoji razpravi Stulli o tedanjem krogu slovanskih dijakov na padovanski univerzi in o njihovih odnosih z Italijani, se nehote spominja, kako je skoro eno stoletje pozneje (namreč v dobi med obema svetovnima vojnama) padovanska alma mater zopet bila središče, kjer so se zbirali slovanski dijaki v prav tako velikem številu, dasi tokrat samo Slovenci in Hrvati iz Trsta, Istre in Slovenskega Primorja. Toda kako drugačni so bili sedaj njihovi odnosi do italijanskih tovarišev od odnosov njihovih prednikov eno stoletje prej. Padova ni bila sedaj več avstrijska in italijanskih študentov niso več vezale z jugoslovanskimi skupne težnje; sedaj je tudi že davno prešla doba italijanskega romanticizma in namesto nje sta nastopila nacionalistični šovinizem in fašizem.

Drugi članek je napisal Bogdan Krizman in nas pelje v novejšo dobo, v čas konec leta 1918. Naslov mu je «Narodno vijeće Slovenaca, Hrvata i Srba u Zagrebu i Talijanska okupacija na Jadranu 1918 godine». V njem je avtor zbral gradivo o zunanji politiki in diplomatski dejavnosti predsedstva Narodnega sveta SHS.

DR. LAVO CERMELJ

(Nadaljevanje sledi)

• Četrtkov kotiček • Žena • otrok • dom • gospodinjstvo • moda •

ŽENSKE KOT ČLANI POROTNIH SODIŠČ

Žene-pravnice zahtevajo enakopravnost v sodstvu

Rimska poslanska zbornica je pretekli mesec odobrila zakonski osnutek, ki ga je novembra meseca lanskega leta predložil minister Moro in ki govori o udeležbi žena v sodnem upravljanju porotnih sodišč in o njihovem soedlovanju na sodiščih za mladoletnike. Uradno poročilo, ki je bilo izdano ob tej priliki, obvešča, da bo izglasovani zakon omogočil ženam, da bodo s svojo zavestjo in socialno občutljivostjo prispevale k bolj posrednemu sodelovanju z ljudstvom in da bodo pri določevanju kazni za mladoletnike lahko pokazale svojo posebno sposobnost za razumevanje otrokove osebnosti in svojo živo materinsko intuicijo za ukrepe, ki jih je treba storiti, da se mladi človek lahko ponovno pridobi za družbo.

Zakonski osnutek, ki ga je poslanska zbornica odobrila, bo moral seveda še pred senat, toda verjetno da senatorji ne bodo našli ovir za njegovo dokončno izglasovanje. Zdi se, da bodo o njem razpravljali na eni izmed prvih sej jesenskega zasedanja italijanskega parlamenta.

Vsekakor predstavlja novi zakonski osnutek bistven političen in socialni napredek v italijanskem sodstvu, ker dovoljuje večji in uspešnejši razvoj sodnih funkcij, ki bodo lahko v večji meri odgovarjale različnim primerom in bodo obenem bolj človeške. žene bodo s sodelovanjem v sodstvu dale zelo koristen prispevek za razvoj družbe, saj so že doslej dokazale, ne samo v okviru družine, ampak tudi v izvrševanju različnih funkcij razumevanje in sposobnost za soudeležbo na področju javnega življenja.

Zahtevo po večji udeležbi žena v sodstvu, ki ne bi bila samo v njihovem delovanju na sodiščih za mladoletne in v funkciji ljudskih porotnikov, so postavile zastopnice italijanskih pravnic tudi na mednarodnem kongresu ženapravnic, ki je bil v začetku julija meseca na otoku San Giorgio pri Benetkah. Kongresu je prisostvovalo 120 delegatk iz 12 držav; predsedovala je Marcela Bach, pravnica iz Pariza. Poleg ženapravnic iz Italije je bilo še mnogo njihovih kolegic iz Češke, Švice, Francije, Poljske, Španije itd. Udeleženke kongresa so izglasovale mednarodno konvencijo, s katero naj se v bodoče zagotovi večja skrb nad posinovljenci in nezakonskimi otroki. Poleg drugih problemov pa so obravnavale tudi osnovno vprašanje, ki danes tare juristke v mnogih državah in to je diskriminacija žena na področju sodstva. Tako se je izvedelo, da se najhujša diskriminacija vodi v Španiji in na Portugalskem, kjer se žene sploh ne morejo posvetiti sodni in diplomatski karieri, mnogo bolje pa ni tudi v Italiji. Zato so delegatke zahtevale enakopravnost žena z moškimi v vseh poklicih in karierah in so to svojo zahtevo postavile tudi v program mednarodne organizacije žena-pravnic.

Ženske gozdarji

V švedskih gozdovih dela 3000 žensk

Poleti začno drvariti v švedskih gozdovih ženske. V gestih gozdovih dela stalno četrt milijona moških, kajti les je najdragocenejši del švedskega naravnega bogastva. Kadar pa lesna industrija doživi veliko konjunkturo, kot se je to zgodilo sedaj, potrebuje še več tisoč sezonskih delavcev, da bi spravili posekano «zeleno zlato» na žage in do cest.

Tega dela se je oprijelo tudi nekaj tisoč švedskih žensk. Le te so se naučile spravljati les v dolino, označevati ga, meriti, razen tega skrbe za knjigovodstvo, kuhajo drvarjem in podobno.

Tako so dekleta, ki so pravkar končala gimnazijo, ali tista, ki si po dolgih letih dela v uradnih žele narave, predvsem pa žene drvarjev in gozdarjev, prodrle s sekiro in žago na področje, ki je bilo še do nevadna izključna domena moških.

Mnogo teh žensk opravlja tudi pravo drvarsko delo v prostem času, da bi tako še postrani zaslužile. Plačane so po akordu in pri delu večinoma ne zaostajajo za moškimi.

V Kopru so ustanovili Zvezo ženskih društev

V četrtek 5. julija je bil v Kopru ustanovni občni zbor Zveze ženskih društev za koprski okraj. Obcemu zboru je prisostvovalo 75 delegatk. V poročilu, ki ga je imela tov. Katarina Vehar, je bilo navedenih več uspehov, ki so jih doslej dosegle koprske žene. Med največje uspehe lahko zabeležijo ustanovitev Zavoda za napredek gospodinjstva v Kopru in dveh uslužnostnih podjetij. V diskusiji je mnogo delegatk poudarilo, da je vprašanje naprednega gospodinjstva tehtno družbeno in gospodarsko vprašanje in da je treba gospodinje razbremeniti v skupnosti in ne individualno, da bo lahko vsaka žena postala enakovreden činitelj v izgradnji socializma.

Nekaj nasvetov

Kvačkanih prtičev ne likamo, pač pa jih po pranju pomočimo v raztopino želatine in mokre napnemo na desko ter počakamo, da se posuše.

Semiš čevlji bodo kakor novi, če jih zdrgnemo s petrolejem.

Kostna juha postane rada kalna, zato kosti prej prepražimo in jih nato zalijemo z vodo.

«TEHNIČNA CELICA» BO NEKOČ SRCE MODERNEGA STANOVANJA

Čeprav govorimo o modernih gradnjah, je sedanji način gradnje stanovanj še vedno vklenjen v ozke okvire

Francoski arhitekt Jacques Coulle je izdelal več načrtov za pocenitev stanovanjske graditve. Stanovanje naj bi bilo po njegovem načrtu opremljeno z vsemi sodobnimi napravami, vendar tako, da bi bili stroški naprave minimalni in da bi jih zmogło čim več ljudi.

Eden izmed teh načrtov predvideva «tehnično celico» kot srce stanovanja. Po njegovem mnenju se današnja gradnja stanovanj navzlic tako imenovani modernizaciji še ni umaknila iz okvirov starokopitnosti. Ko je hiša že zgrajena, se pravzaprav začne poglavitno delo za njeno ureditev: napeljava plina in centralne kurjave, vzidava frižiderjev in drugih kuhinjskih naprav in za vse to je treba zidove ponovno prebijati. Kar pa je združeno z visokimi, nepotrebnimi stroški.

Stroške pa lahko skrčimo na minimum, če vse tehnične naprave skoncentriramo na eno mesto. V ta namen naj bi začela industrija serijsko izdelovati tako imenovane «tehnične celice», ki bi jih bilo moč brez težav montirati v katerokoli stanovanje.

Celica bi zavzamela prostor kocke 2.56x2.56 m. Imela bi vse naprave za sodobno gospodinjstvo-električni in plinski štedilnik, hladilnik, grelec za vodo, kopalnico, sušilnico za perilo itd. Celico bi bilo moč prepeljati s kamionom, lahko pa bi jo vrgli tudi iz letala s padalom na zemljo.

V nadaljnjih načrtih je omenjeni arhitekt predvidel tudi pocenitev celotne gradnje hiše. Poglavitni element te gradnje naj bi bili votli kosi opeke v obliki topovske krogle, ki bi jih povezali drugega z drugim tako, kakor so med seboj povezani členi preslice.

PUDING

je zelo primerna slaščica za tople poletne dni, ko večina gospodinj nima pečice ali pa noče kuriti štedilnika z drvmi. Poleg tega je to pecivo zelo lahko prebavljivo in gre vsakomur v slast. Prav z lahkoto pripravite puding, ako se držite sledečih navodil:

Ako ga še nimate, si preskrbite pudingov model s pokrovom za kuhanje v sopari.

Preden ga napolnite, ga dobro namažite s surovim maslom in posujte s sladkorjem.

Napolnite samo dve tretjini modela, ker se pri kuhanju puding napne.

Ovijte ob robu pokrova v topli vodi namočeno krpo.

Postavite ga v lonec z vrelo vodo, katera naj sega pudingovi posodi samo do polovice (ako med kuhanjem voda povre, se prilije vrele vode).

Lonec naj bo pokrit, a ne prav do kraja, in voda naj enakomerno vre tri četrt ure.

V tem času je puding kuhan, vzemite ga ven in pustite počivati 5 minut. Nato odkrijte model ter z noževo konico ločite puding od posode, pokrijte ga s krožnikom ter prevrnite.

Pudingi so najboljši topli. Tu imate dva dobra preizkušena recepta za 6 oseb:

SKUTOV PUDING

10 dkg surovega masla, 10 dkg sladkorja, 10 dkg skute, 4 rumenjake, 5 dkg rozin, 6 dkg kruhovih drobtin, sneg 4 beljakov.

Umešajte dobro surovo maslo s sladkorjem in rumenjaki, da naraste. Primešajte pretlačeno skuto (na krompirjev strojček), drobtine in rozine ter nazadnje nalahko še sneg. To zmes vlijte v namazani model in se dalje ravnajte po zgoraj omenjenih navodilih.

OREHOV PUDING

8 dkg kruha in malo mleka za namakanje, 8 dkg surovega masla, 8 dkg sladkorja, 8 dkg čokolade, 8 zmletih orehov, 4 rumenjake in sneg 4 beljakov.

Obribajte kruhovo skorjo in sredico namočite v mleku. Nato penasto umešajte surovo maslo s sladkorjem in rumenjaki. Primešajte čokolado, katero ste prej zmehčale v sopari, kruh namočen v mleku in pretlačen, orehe, skorjeve drobtinice in sneg. Vlijte v namazani model ter ravnajte kakor zgoraj. Ko ga servirate, ga polijte z vinskim šatojem.

VINSKI ŠATO

V litrni lonček ubijte 3 rumenjake, dodajte 3 zvrhane žlice sladkorja in 9 žlic vina. To neprestano žvrkljajte v sopari ali pa na majhnem ognju, da se speni in zgosti. Ko se lonec napolni, je šato narejen.

IZKORISTIMO ČAS, KO JE NA TRGU MNOGO SADJA

Kako pripravimo doma zalogo dobre marmelade

Marmelada je pomembno hranilo, ki prav gotovo ne sme manjkati ne v delavski, ne v kmečki in uradniški družini. Priprava marmelade je združena s sorazmerno majhnimi stroški, treba je le nekaj pazljivosti in spretnosti. Ker smo v času, ko je sadja vedno več, ga bomo lahko predelale v marmelado, zato bo nemara prav, če povemo nekatere reči v tej zvezi.

Medtem ko potrebujemo za pripravo kompotov izvrstno sadje, pa se obnese za marmelado tudi manj izbrano, le da je sveže in zrelo. Dobro ga očistimo in ga kuhamo v sopari, se pravi tako, da ga položimo v posodo in kuhamo v večjem loncu, ki smo vanj nalili nekaj vode. Seveda mora biti lonec dobro pokrit. Kuhano sadje je treba dobro pretlačiti. Jagodičja ne kuhajmo, marveč ga pretlačimo kar surovega, sicer pa se moramo ravnati po receptih, ki veljajo za pripravo posameznih marmelad.

Se ve lahko kuhamo marmelado tudi brez dodatka sladkorja, vendar zahteva tako pripravljanje nekaj več časa. Sladkor lahko dodajamo kasneje, pač po potrebi glede na posamezne vrste sadja. Več kot dodamo sladkorja, boljša bo marmelada in prej bo kuhana

Še to: marmelado je treba kuhati vedno v dobro pološčeni posodi in vmes pridno mešati, najprimernejše z novo kuhalnico. Cim hitreje jo skuhamo, tem lepša bo marmelada, hkrati pa bo ohranila več hranilnih snovi.

Kozarce najprej prekuhajmo v vroči vodi, ki smo ji dodale nekaj pralne sode, nato jih oplaknimo z vodo in nazadnje še z mrzlo vodo. Biti morajo popolnoma čisti, kar je to pri konserviranju odločilnega pomena. Kozarce umivajmo v zaprtem prostoru ker bi nam na prepihu popokali, umite pa postavimo v toplo pečico, da se posuše in ogrejejo. Preden vlijemo vanje marmelado, jih položimo na pogrnjeno mizo. Nikakor ne smejo stati kozarci na prepihu ali na mokrem postavku. Ko so polni, jih pokrijemo s čistimi prtiči do naslednjega dne, da se marmelada popolnoma shladi. Potem jih zavežimo in shranimo.

Če je marmelada pravilno kuhana, se napravi na vrhu zaščitna skorja. Cez njo nalijemo malce ruma ali pa jo pogrnemo s pivnikom, ki smo ga namočile v rum ali žganje. Na pivnik potrosimo malo salicila. Kozarec pogrnemo s celofanskim papirjem, ki ga pritrdimo še z gumijastim obročkom ali zavežimo z vrvico.

Marmelado je treba hraniti na suhem hladnem in vsaj nekoliko zračnem prostoru. Če je pripravljena pravilno, se ne pokvari kar tako.

Kokoši brez peruti

Kakor mnogo nenavadnih stvari je tudi ta iz Združenih držav. V nekem laboratoriju so vzgojili kokoši brez perutnic. Nova kurja rasa ima precej prednosti pred vsemi, ki jih doslej poznamo. Tisti, ki jo je vzgojil, trdi, da znese takšna kokoš 260 jajc na leto in da je tudi več kot dva kg težja od običajnih kokoši.

Prijetna obleka, ki ima to prednost, da je krojno enostavna in da terja sicer lahko tudi ceneno blago

GORIŠKI IN BENEŠKI DNEVNIK

SPOROČILO ZVEZE TRGOVCEV GLEDE DELOVANJA MESARJEV

Vsaka podražitev že itak visokih cen mesa bi hudo prizadela gospodarstvo revnih družin

Mesarji zahtevajo izenačenje uvozne carine s tisto, ki je bila v veljavi v februarju 1953

Zveza trgovcev je poslala v zvezi s ceno mesa listom poročilo, v katerem izraža mnenje mesarjev glede tega važnega vprašanja. V njem je rečeno, da cena živini že nad dve leti stalno narašča, medtem ko cene mesu pri nadrobni prodaji kljub težnji po majhnem zvišanju niso v skladu s povečanjem pri nakupu živine, ker se potrošniki temu upirajo in ker meso v prehrani nadomeščajo z ribami, konservami, mesnimi izdelki, jajci itd.

Med tem časom se je znižala prodajna cena surovih kož, kar naj bi prav tako zmanjšalo dohodke mesarjev. S tem v zvezi navajajo tudi nekaj podatkov. Najnižja cena živini je bila decembra 1953. Od takrat pa do aprila 1956 so se cene povečale za 25 odstotkov, in sicer od povprečno 249 lir do 312 lir kg.

Medtem naj bi mesarji pri glavnih proizvodih in izdelkih zaslužili 10 odstotkov; pri kožah so izgubili 20 odstotkov; pri masti pa so ponovno zaslužili po 10 odstotkov.

Po teh podatkih naj bi mesar pri nakupovanju živine plačal 25 odstotkov draže, pri prodaji pa naj bi imel samo 9 odstotkov zaslužka. V naslednjem je objavljeno tudi poslovanje neke povprečne mesnice. V decembru 1953, ko je bilo delovanje mesnice zadovoljivo, je bilo stanje naslednje:

pasivne postavke: stroški za nakup živine 74, stroški za upravo in zakol 16, stroški za delo 8, dobiček 2; skupno 100. Aktivna postavka: izkupiček: 100.

Stanje v aprilu 1956 pa je bilo sledeče:

pasivne postavke: stroški za nakup živine 92.50, stroški za zakol in upravo 1.08, stroški za delo 9.04; skupno 119.62.

Aktivne postavke: izkupiček 108.7, zguba 10.62; skupno 108.70.

Da bi se temu vsaj delno odpomoglo, so mesarji zahtevali, da bi se uvozna carina na živino in meso znižala in se izenačila s carino v februarju 1953 (11 odstotkov), ko se je skušalo ohraniti nespremenjeno ceno domače živine, ki je takrat precej padala. Tega pa se ni napravilo, ampak so v številnih pokrajinah prefekture določile maksimalne prodajne cene mesa za široko potrošnjo.

Sporočilo zaključuje, da bo določitev maksimalnih cen uničila tiste mesnice, ki imajo najmanjše možnosti da vzdržijo.

Zveza trgovcev je v svojem sporočilu jasno povedala, da morajo oblasti popustiti pri uvozni carini, če hočejo, da se cena mesa in mesnih izdelkov ne bo povečala. Oblasti naj vprašanje proučijo in napravijo vse potrebne korake, da se že itak visoke cene mesa, ki ga preprosti ljudje prav zaradi tega kupujejo v omejenih količinah, ne bodo povišale, ker bi to predstavljalo nov hud udarec predvsem gospodarstvu delavskih družin. Če bi kakorkoli skušali mesarji v Gorici cene dvigniti, bi ta povišek škodoval njim samim, ker bi ljudje v še večji meri kupovali meso tam, kjer je lahko dosegljivo po zelo zmernih cenah.

OPOZORILO

Vodstvo Dijaškega doma v Gorici obvešča, da se bodo ponavljalne lekcije za izpite pričele **dne 20. avgusta ob 16. uri**. Dijaki in dijakinje, ki se žele udeležiti tečaja, naj pridejo v dom ta dan, kjer dobe podrobna pojasnila.

Vodstvo

Zakon v prid političnim protifašističnim preganjancem

Med ministrstvom za delo in socialno skrbstvo ter komisijo za priznanje skrbstva političnim in rasističnim protifašističnim preganjancem (Ul Dalmazia 28, Rim) je bil sklenjen sporazum o izvajanju člena 5 zakona št. 96 od 10 marca 1955 v prid političnim in rasističnim protifašističnim preganjancem. Po tem členu bodo na sedežu patronata INCA pri Delavskih zbornicah sprejemali prošnje prizadetih na podlagi omenjenega zakona.

Če bodo prošnje dovolj utemeljene glede zaposlitve prizadete osebe pred obsodbo, konfinacijo in izselitvijo, o čemer govori člen 1. zakona, bodo na sedežu najprej ugotovili zavarovalno stanje prizadetih, potem pa bodo poslali prošnje imenovani komisiji.

Včeraj samo 26,6 stopinj

Včerajšnji precej močan veter je pripomogel, da se je ozračje nekoliko ohladilo, saj je znašala včerajšnja najvišja temperatura ob 13. uri 26.6, medtem ko je bilo prejšnji dan kar 31.2 stopinje, kar je zelo blizu temperaturi pasjih dni, ko so na goriškem letališču zabeležili nad 32 stopinj.

Včerajšnja najnižja temperatura je bila ob 4. in je znašala 15 stopinj.

DEŽURNA LEKARNA

Danes posluje ves dan in ponoči lekarna Urbani-Albanese, Ul. Rossini 1, tel. 24-43;

PRITOŽBA DELAVCA ZARADI DELOVANJA INAM

V odnosih med zdravniki in zavarovanci INAM naj prevlada srce ne pa pravilnik inštituta

Medtem ko je oskrba bolnih delavcev nezadostna, je pokrajinska uprava inštituta lani imela 93 milijonov lir dohodkov

Pred časom se je sestala nadzorna komisija o delovanju zdravnikov INAM, ki je razpravljala o pritožbi kovinarja tržiških ladjedelnic Luciana Riccobona proti delovanju dr. Luigija Fogarja, zdravnika INAM v Tržiču.

Pokrajinski patronat Delavske zbornice je objavil poročilo o seji, ki je bila zelo burna in na kateri so prišli do zaključka, da dr. Fogar ni prekršil pravilnika INAM. Prof. Luigi Sussi je na tem mestu pripomnil, da mora v odnosih med zdravniki in bolniki prevladati čustvo in ne pravilnik. Drugi predstavnik zdravniške zbornice dr. Bellini je oporekal in dejal, da je v odnosih med zdravnikom in zavarovancem INAM važnejši pravilnik kot srce. Ta izjava je povzročila splošno ogorčenje in prof. Sussi je v jezi zapustil sejo.

Te besede so vzete iz sejnega zapisnika.

Prav gotovo je še veliko delavcev kot Riccobon, ki so bili sami ali njihovi člani družine podvrženi slabemu zdravljenju s strani zdravnikov INAM. Po drugi strani pa je pokrajinska uprava tega važnega inštituta v lanskem letu prihranila 93 milijonov lir, ki jih je poslala osrednjemu vodstvu v Rim, medtem ko se druge uprave INAM po državi ne trudijo, da bi imele aktivni obračun, kar dokazuje tudi dejstvo, da ima inštitut okoli 5 milijard primanjkljaja.

Ali ne bi bilo pametneje, da bi imeli delavci bolniške blagajne boljšo zdravniško oskrbo in da se jim ne bi bilo treba pritoževati na nadzorno komisijo?

Kaj naj se napravi, da se nepravilnosti odpravijo, ne bomo več pisali, ker smo v nedeljskem članku o vprašanju dovolj obsežno poročali.

Decentralizacija ravnateljstva za vojne pokojnine

Z dekretom predsednika republike štev 1544 od 30. junija 1956 so odredili decentralizacijo nekaterih funkcij generalnega ravnateljstva za vojne pokojnine pri zakladnem ministrstvu.

Zato bodo od 1. junija dalje pokrajinski uradi zaklada izdajali nakazila za skrbstvo vojnim invalidom, vdovam in njihovim staršem v skladu s členom 41, 56 in 72 zakona št. 648; dalje bodo izplačevali doklado za vzdrževanje mladoletnih invalidov v zavetiščih (člen 35), izdajali začasno dovoljenje za izplačevanje pokojnin vdovam in sirotam, vendar vsota ne sme biti večja kot jo določa člen 69 zakona št. 648.

Zaradi tega naj bodo vse prošnje prizadetih, ki bi radi prišli do navedenih pravic, naslovljene v bodoče na pokrajinski zakladni urad in ne več na generalno ravnateljstvo za vojne pokojnine v Rim.

Na delu se je ponesrečil

Z rešilnim avtom Zelenega križa so včeraj ob 11.30 pripeljali v bolnišnico Brigata Pavia delavca Livia Sergija iz Ul. Codelli 11 v Gorici. Sergi, ki je uslužben v tovarni ILGEA na Tržaški cesti, se je pri žaganju lesa urezal v prst desne roke. Ozdravel bo v nekaj dneh.

— KINO —

CORSO, 17.: «999 Scotland Yard», v barvah, D. Farrar.

CENTRALE, 17.: «Ujetniki morja», ob 21.: «Odnehaš ali nadaljuješ».

VITTORIA, 16.45: «Ognjeni bič», v barvah, R. Preston in C. Wills; ob 21.: «Odnehaš ali nadaljuješ».

MODERNO, 17.: «Tatovi avtomobilov».

LETNI KINO, 21.: «Risje oko».

Širite in čitajte Primorski dnevnik!

ŠPORTNI DNEVNIK

DIRKA «PO EVROPI» SE JE VČERAJ ZAČELA

Prvi na Reki Francoz Riviere Falaschi drugi z istim časom

Med moštvi vodi po prvi etapi Francija, Italija je tretja, Jugoslavija pa šesta med trinajstimi reprezentancami - Danes se bo dirka nadaljevala od Reke do Pulja in nato do Kozine, Ilirske Bistrice, Postojne, Vipave, Gorice ter do Vidma

REKA, 8. — Danes ob 12.20 je bil v Zagrebu start za etapno dirko «Po Evropi». Uradni začetek dirke je bil pravzaprav že ob 11. uri na Trgu Republike, kjer se je zbrala nepregledna množica, ki je hotela prisostvovati začetnim slovesnostim. Najprej je spregovoril podpredsednik mestnega ljudskega odbora Draušin, kateremu je potem odgovoril direktor francoskega športnega lista «L'Equipe» Goddet, ki je pravzaprav vodja dirke. Godba je odigrala tudi državne himne držav, katerih moštva nastopajo na dirki. Gre za 13 reprezentanc; vsako sestavlja 7 dirkačev. Svoja moštva so na to dirko poslale: Zahodne Nemčija, Belgija, Danska, Finska, Francija Holandska, Italija, Jugoslavija, Mehika, Poljska, Romunija, Anglija in Avstrija. Zadnji dve reprezentanci sta prispeli tako rekoč v zadnjem hipu.

GODDET vodja dirke «Po Evropi»

Po slavnosti na Trgu Revolucije se je vsa karavana pomaknila po glavnih ulicah Zagreba do Savskega mostu, kjer je bil ob 12.20 pravi start.

Dirkači vozijo v dolgi vrsti po večinoma ravni cesti vse do Karlovca. V Karlovac pripe prvi Jugoslovan Levačič, ki je prvi «napadel». Tedaj se tudi drugi zganejo in nastanejo manjše skupine. Toda Levačič, ki je sam na čelu, nima sreče: pred neko železniško zapornico se mora ustaviti in počakati se ostale manjše skupine. Med temi, ki so Levačiča na ta način dohiteli, sta tudi Falaschi in Fallarini.

Čelna skupina nadaljuje pot skupaj do Vrbovskega, prvega večjega vzpona na tej etapi. Gre za 12 km strmine, ki se je najbolj podjetno loti Avstrijec Durlacher. Blizu vrha pa sta mu Fallarini in Falaschi tik za petami, to se pravi, da ima Durlacher na vrhu le 40 metrov prednosti. Četrti je Francoz Riviere in peti Levačič.

Odslej vodi proga ves čas dol in spet gor. Dirkači, ki so zaostali, se morajo močno truditi, da vzdržijo razdaljo. Pa tudi pri tistih, ki so v ospredju, ne gre brez nezgod. Tako se je Fallariniju zgodilo, da je postal žrtev «pomoči»: ob progi ga je namreč nekdo polil po levi nogi z vodo, da bi ga ohladil. Toda tista voda je morala biti precej hladna, kajti Fallarini je kmalu začutil v nogi močne krče, tako da je moral stopiti s kolesa in se masirati. Pri tem je seveda zaostal in prvi so mu ušli.

Sredi vzpona na Kupjak (820 m) dohitijo nekateri zasledovalci prve, nakar Francozi Zuliani, Riviere in Rohrbach ter Avstrijec Christian in Italijan Falaschi potegnejo in pustijo za seboj Italijana Favera, Holandca Van Steenselena ter Stevensa in Belgijca Bronsalaerja. Čez Kupjak vozijo v tem vrstnem redu: 1. Riviere, 2. Rohrbach, 3. Falaschi, 4. Zuliani, 5. Christian in 6. Bronsalaer.

Sledi nadaljnjih 20 kilometrov valovite poti, ne da bi se položaj na čelu bitveno spremenil. Zadnji hrib na tej etapi je 880 metrov visoki Spikunak. Zopet je Riviere prvi, slede mu Zuliani, Falaschi, Rohrbach, Christian, Stevens, ki je prehitel Bronsalaerja.

Petorica na čelu pa se zmanjša še za enega «člana»: Zuliani ima okvaro in mora čakati svojega mehanika, pri čemer izgubi več kot minuto, ki je potem ne more več nadoknaditi. Razmak italijanskih dirkačev Ferlenghija, Gervasonija, Tognaccinija, Fallarinija tukaj ne znaša več kot približno dve minuti.

Od Jelenja vozi četvorica na čelu v divji vožnji zadnjih 25 kilometrov navzdol proti Reki. Vsi štirje se drže skupaj vse do 300 metrov pred ciljem. Jasno je bilo, da bosta Francoza skušala na vsak način zagotoviti zmago svojim barvam. In res vleče Rohrbach Riviera, za katerim vozi Falaschi. Na nekem ovinku se Falaschi odtrga, vendar pa je cilj še predaleč in Riviere, ki se spusti v končni sprint nekoliko pozneje, uspe prvi prerezati vrvico na cilju. Falaschi je drugi, Rohrbach tretji in Christian četrti. Pol minute pozneje privozi sam Zuliani, nato pa po dveh minutah še trije dirkači, med katerimi vozi skozi cilj Italijan Favero. Še minuto za tem prispe osem dirkačev, med katerimi je tudi prvi Jugoslovan Levačič, ki mu pripade 16. mesto.

Francoz je po zmagi prvi oblekel roza majico z rumenimi črtami, ki jo bo na tej dirki nosil tisti, ki bo vodil v splošni klasifikaciji. Jutri dopoldne ob 9. uri bo sprejem, na katerem bo zmagovalec prejel tudi zlato uro, dar predsednika republike maršala Tita.

Start za drugo etapo bo ob 11.30. Proga bo vodila skozi Opatijo do Pulja, nato na Kozino, v Postojno, Razdrto, Vipavo, Gorico, Krmin in do Vidma, vsega skupaj nadaljnjih 180 km.

Vrstni red na cilju I. etape Zabreb Reka (180 km):

1. Riviere (Francija) 4.38'49 povprečno 38,735 km; 2. Falaschi (Italija); 3. Rohrbach (Francija); 4. Christian (Avstrija) v času zmagovalca; 5. Zuliani (Francija) presledek 35"; 6. Favero (Italija); 7. Van Steenselen (Holand.); 8. Stevens (Holandska) 2'36"; 9. Trefois (Belgija) 3'16"; 10. Volckaert (Belgija); 11. Denis (Belgija); 12. Mascha (Avstrija); 13. Luten (Holandska); 14. Van Meenen (Belgija); 15. Bronselaer (Belgija); 16. Levačič (Jugoslavija) vsi v času Trefoisa; 17. Valčič (Jugoslavija) 6'44"; 18. Gervasoni (Italija) 7'8"; 19. Meier (Nemčija) i. č.; 20. Jense (Danska) i. č.; 21. Bajc (Jugoslavija) 7'12"; 22. Bugalski (Poljska) 7'38"; 23. Tognaccini (Italija) 8'39"; 24. Petrovič (Jugoslavija); 25. Fallarini (Italija); 26. Durchlacher (Avstrija) vsi v času Tognaccinija; 27. Uliana (Italija) 8'48"; 28. Taler (Avstrija) isti čas; 29. Schweiger (Avstrija) 9'12"; 30. Leclerq (Francija) 9'19"; 40. Ferlenghi (Italija) 13'12".

Klasifikacija moštev:

1. Francija 13.57'02" (Riviere, Rohrbach, Zuliani); 2. Holandska 14.04'55" (Van Steenselen, Stevens, Luten); 3. Italija 14.06'11" (Falaschi, Favero, Gervasoni); 4. Belgija 14 ur 6'10"; 5. Avstrija 14.08'22"; 6. Jugoslavija 14.13'39" (Levačič, Valčič, Bajc); 7. Nemčija; 8. Poljska; 9. Danska; 10. Romunija; 11. Finska; 12. Anglija; 13. Mehika.

Norvežan Danielsen je na mednarodni prireditvi v Kouvoli zagnal kopje 83,36 m. Drugi je bil Finec Nikkinen z metom 76.29.

* * *

Kot deveti tekač na svetu je Anglež Derek Ibbotson pretekel 1 miljo izpod 4 minut. V ponedeljek je v White Cityju dosegel na tej razdalji čas 3:59.4. S tem je tudi izenačil angleški rekord Bannistera, ki je prvi pretekel 1 miljo izpod 4 minut (6. maja 1954). Svetovni rekord pa ima še vedno Avstralec Landy s 3:58.

III. ETAPA NA HOLANDSKEM ZOPET NEUSPEH ITALIJANOV

ZANDVOORT, 8. — Boni, ki je na tretji etapi dirke «Po Holandiji» prišel na cilj štirinajsti 6'25" za zmagovalcem, je bil danes najboljši med Italijani. Drugi so bili znatno slabši. Upoštevajoč, da sta morala v tej etapi odstopiti Zamboni in Piazza, ki je bil včeraj še kolikor toliko dobro plasiran, lahko rečemo, da Italijani v tej etapi niso imeli sreče. Posledica se je potem pokazala tudi v splošni klasifikaciji moštev, kjer je italijansko moštvo zdrknilo na šesto mesto. Švica je kljub Kobletu zadnja.

Danes je zmagal Belgijec Van Looy, ki si je potem osvojil tudi oranžno majico, znak prvaka na tej dirki. Sploh se Belgijci dobro drže in bodo kot moštvo gotovo zmagali. Za holandskim moštvom, ki je na drugem mestu, je takoj še drugo belgijsko moštvo.

Vrstni red na cilju III. etape (Leuwarden - Zandvoort 222 km):

1. Van Looy (Bel. A) 6.05'49; 2. Schulte (Hol. A); 3. G. Voorting (Hol. C); 4. W. Van Est (Hol. B); 5. Derijcke (Bel. A); 6. Rusman (Hol. A) vsi s časom zmagovalca; 7. Veplatse (Bel. A) 6.05'57; 8. Fore (Bel. A) i. č.; 9. Gielen (Bel. B) 6.06'00; 10 Luyten (Bel. A) 6.08'26; 11. Van Dongen (Hol. C) 6.12'14; 12. De Valck (Bel. B) i. č.; 13. Van Der Elst (Bel. B) i. č.; 14. Boni (It.) i. č.; 22 Koblet (Švica) 6.19'01; 24. Baroni (It.); 27. (Carlesi (It.); 30. Magni (It.); 39. Baffi (It.) vsi s časom Kobleta; 45. Martini (It.) 6.19'56.

Splošna klasifikacija po III etapi:

1.	Van Looy (Bel.)	16.07'29;
2.	A. Voorting (Hol.)	16.16'50;
3.	Derboven (Bel.)	isti čas;
4.	De Fijter (Bel.)	isti čas;
5.	Van Est (Holand.)	16.19'51;
6.	Van de Brekel (H.)	16.22'11;
7.	Schils (Belgija)	isti čas;
8.	Van de Lijke (Hol.)	16.22'47;
9.	Verhelst (Holand.)	16.23'04,
10.	Carlesi (Italija)	isti čas;
11.	Schulte (Holand.)	16.23'17;
12.	Gielen (Belgija)	16.23'38;
13.	G. Voorting (Hol.)	16.23'47;
14.	Derycke (Belgija)	isti čas;
15.	Rusman (Holand.)	16.23'55;
16.	Foree (Belgija)	isti čas,
17.	Veplatse (Belgija)	isti čas;
18.	Post (Holandska)	16.24'07;
19.	Van Dongen (Hol.)	16.26'16;
20.	Luyten (Belgija)	16.26'24;
24.	Boni (Italija)	16.30'12;
28.	Baroni (Italija)	16.34'12;
39.	Magni (Italija)	16.36'59;
40.	Baffi (Italija)	isti čas;
41.	Koblet (Švica)	isti čas;
44.	Martini (Italija)	16.37'54.

Splošna klasifikacija moštev po III. etapi:

1.	Belgija A	48.23'40"
2.	Holandska A	48.42'02"
3.	Belgija B	48.55'38"
4.	Holandska C	49.06'42"
5.	Holandska B	49.13'40"
6.	Italija	49.14'28"
7.	Nemčija	49.50'34"
8.	Švica	50.01'28"

DANES V BEOGRADU

Jugoslavija-Kitajska

Danes nastopi v Beogradu kitajska nogometna reprezentanca proti jugoslovanski reprezentanci, ki bo sestavljena iz sledečih igralcev:

Beara, Krivokuča, Belin, Zeković, Stanković, Boškov, Mitič, Krstić II, Horvat, Ognjanov, Rajkov, Milutinović, Vukas, Mujič, Pašić in Veselinović.

Pred tekmo Jugoslavija - Kitajska pa se bosta pomerili dve jugoslovanski reprezentanci, ki ju bodo sestavljali kandidati za sestavo olimpijskega moštva. Za to tekmo bodo prišli v poštev tile igralci: **Stojanović, Vidinić, Barbarić, Cokić, Biogradić, Koščak, Radović, Tasić, Santek, Režek, Kranjčić, Spajić, Juričko, Rebac, Petaković, Krstić, Senauer, Medved, Prlinčević, Antić, Josić, Ognjanović, Zelenika, Kostić, Radović, Ivos in Sekularac.**

In kje je Slovenec Toplak, član Crvene zvezde?

BOKS

Čez teden dvoboj Italija - Jugoslavija

PERUGIA, 8. — Čez teden dni bo v Gubbiu boksarski dvoboj med italijansko in jugoslovansko reprezentanco. Jugoslovani so sporočili sledeča imena svojih reprezentantov: Palič, Radanov, M. Tkalčić, Benedek, Vitić, Lazarević, Bulat, Lukic, Marić, Jakovljević, Štrabac, Bugunić, Davidović, Nikolić, Banda.

Italijani še nadaljuje trening. V Orvieto, kjer bo zadnji nastop pred sestavo reprezentance, so bili povabljeni sledeči sledeči boksarji: **mušja kategorija:** Burruni, Manca, Lusito; **bantam:** Bertini, Sitri, Morzilli; **peresna:** Cossia, Nobile, Bottarelli; **lahka:** Maciarello, Pappalardo, Boscolo; **lahki welter:** Nenci, Ola, Bruno, Ravaglia; **welter:** Illagi, Chiarico, Germani; **težki welter:** Benvenuti, Bandoria, Scisciani; **srednja:** Fortilli, Rinaldi, Monti; **srednjetežka:** Pannunzi, Ostuni, Stagni; **težka:** Bizzano, Zanaboni, Scarabellin.

* * *

BOSTON, 8. — Svetovni prvak kategorije welter Johny Saxton je včeraj zvečer premagal po točkah v 10 rundah Američana Barryja Allisona. Dvoboj ni veljal za osvojitev naslova. Saxton bo branil naslov svetovnega prvaka prihodnji mesec v Syracusi v dvoboju z bivšim prvakom Carmenom Basiliom.

* * *

PARIZ, 8. — Bivši svetovni prvak bantam kategorije Robert Cohen je sporočil, da definitivno zapušča boks.

DVIGANJE UTEŽI

MOSKVA, 8. — Evgenij Manajev je postavil nov svetovni rekord v dviganju uteži v peresni kategoriji s 114 kg. Tekmoval je v okviru spartakiade. Prejšnji rekord je imel sovjetski atlet Viktor Korš s 113.5 kg.

Svetovni rekord na 4x800 m

BRUSELJ, 8. — Belgijska štafeta, ki so jo sestavljali Ballieux, Langenus, Leva in Moens, je zrušila svetovni in evropski rekord na 4x800 m s časom 7:15.8. Prejšnji rekord je imela neka ameriška štafeta (Walters, Butler, Schweikart, Weiss) s časom 7:25.2.

Belgijski tekači so danes tekli takole: Ballieux 1:51.2, Langenus 1:50.6, Leva 1:47.7, Moens 1:46.3.

Evropski rekord je imela štafeta sovjetske vojske, ki ga je postavila v Kijevu 25. julija 1954 s časom 7:26.4.

PLAVANJE

DETROIT, 8. — Mary Sears je izboljšala za 8 desetink sekunde svoj rekord ZDA na 200 m hrbtno. Zmagala je v času 2:58.2. Ista plavalka je tudi svetovna prvakinja v plavanju na 100 m hrbtno; rekord je postavila pretekli mesec. Med moškimi je na 100 m prosto zmagal Bill Woolsey v 57 sekundah.

PRVENSTVO V HOKEJU NA KOTALKAH

MONZA VEDNO BLIŽE NASLOVU PRVAKA

V soboto so odigrali deseto kolo državnega prvenstva v hokeju na kotalkah. Ker nekatera moštva še niso odigrala vseh tekem, je lestvica nekoliko nepregledna, čeprav je jasno, da Monzi pač nihče ne bo odvzel prvega mesta, čeprav jo čaka do konca še nekaj precej težkih tekem.

Navajamo rezultate sobotnih tekem ter lestvico po desetem kolu:

Triestina - Amatori	**5-3**
Ferroviario - Marzotto	**3-1**
Lazio - Novara	**6-5**
Pirelli - Monza	**1-4**

LESTVICA

Monza	**9**	**9**	**0**	**0**	**51**	**24**	**18**
Lazio	**10**	**7**	**0**	**3**	**54**	**42**	**14**
Amatori	**9**	**6**	**0**	**3**	**43**	**32**	**12**
Triestina	**9**	**5**	**1**	**3**	**46**	**35**	**11**
Pirelli	**10**	**4**	**0**	**6**	**40**	**36**	**8**
Novara	**9**	**2**	**1**	**6**	**44**	**45**	**5**
Marzotto	**10**	**1**	**2**	**7**	**22**	**40**	**4**
Ferrov.	**10**	**2**	**0**	**8**	**21**	**59**	**4**

* * *

Jugoslovansko državno prvenstvo v hokeju na kotalkah bo letos 28. in 29. septembra v Novi Gorici. Pripravljalni odbor bo uredil tribuno, ki bi ob tej priložnosti sprejela okrog 2500 ljudi. Nova Gorica bo branila naslov državnega prvaka, sodelovali pa bodo še Pula in Cement iz Pulja, «V. Lenac» z Reke in «Ljubljana» ter «Zagreb», ki sta sekciji za hotej na kotalkah ustanovili šele pred meseci.

Med ljubitelji športa v Gorici in okolici je za to prireditev veliko zanimanje.

Košarkarski turnir za tržaški pokal

Skupno z Italijansko zvezo ljudskega športa (UISP) pripravlja športni krožek Magdalena II. košarkarski turnir za moške in ženske za tržaški pokal. Turnirja, ki bo 3. septembra, se lahko udeleže vsi igralci, če so vpisani v zvezo ali ne. Društva, športne skupine in igralci, ki se hočejo udeležiti turnirja, se lahko vpišejo pri Športnem krožku Magdalena, Reska cesta 3, do 26. avgusta. Ob vpisu bodo prejeli pravilnik turnirja. Naslednjega dne, 27. avgusta, pa bo pri Športnem krožku Magdalena zadnji sestanek, na katerem bo potrjen pravilnik in določila za turnir.

Odgovorni urednik STANISLAV RENKO
Tiska Tiskarski zavod ZTT - Trst

Letni kino v Škednju

Predvaja danes 9. t. m. ob 17. in 20.30 na prostem film

Zapeljevanje

Od 21. do 22. ure «Odnehaš ali nadaljuješ»

Kino na Opčinah

Predvaja danes 9. t. m. z začetkom ob 15. in ob 20.30 na prostem film

Srečanje v Piccadillyju

Igrajo: Ana Neagle in Michael Wilding

Od 21. do 22. ure «Odnehaš ali nadaljuješ»

2. IZ «SPOMINOV NA SODOBNIKE»

M. Gorki: *Vladimir Lenin*

V zibajočem se čolnu na modrih valovih, prozornih kakor nebesna luč, se je Lenin učil loviti ribe «s prsti» — z vrvico, brez palice. Ribiči so mu razložili, da mora potegniti, če prst začuti cukanje vrvi.

«Cosi: drin — drin... Capisci?»

Res je takoj tudi potegnil, izvlekel ribo in zaklical z veseljem otroka, z razburjenjem lovca:

«Aha! Drin — drin!»

Tudi ribiči so bruhnili v ravno tako otroško veseli, glasni smeh in so dali temu ribiču ime «Signore Drin Drin».

Ko je odpotoval, so zmeraj spraševali:

«Kako gre signoru Drin Drin? Car ga menda vendar ne bo ujel, kajne da ne?»

Leta 1907 se je več delavcev, ki so Lenina prvič videli, pogovarjalo o njegovem nastopu na kongresu. Eden izmed njih je rekel zelo značilno.

«Ne vem, mogoče imajo delavci tukaj v Evropi tudi tako pametnega voditelja, Bebela ali koga drugega. Da pa eksistira še človek, ki ga moraš takoj imeti rad kakor Lenina, ne morem verjeti.»

Drug delavec je s smehljajem dodal:

«Ta je eden izmed nas. Ta ve, kaj hoče.»

Nekdo mu je odgovoril:

«Plehanov je vendar tudi eden izmed nas!»

In slišal sem točen odgovor:

«Plehanov je naš učitelj, naš gospod. Lenin pa je naš tovariš.»

Jeseni 1918 sem vprašal delavca Dimitrija Pavlova iz Sormova, kaj je po njegovem mnenju najznačilnejša poteza na Leninu.

«Preprost. Preprost je kakor resnica.»

To je povedal kot nekaj, kar je dobro premišljeno, že zdavnaj odločeno.

Znano je, da vsakega človeka najstrožje sodijo tisti, ki so mu podrejeni.

Leninov šofer Hill, zelo izkušen človek, je dejal:

«Lenin je čisto poseben človek. Drugega takega ni. Nekoč sem ga vozil po Mjasnicki; silovit promet, komaj se prerivam naprej, skrbi me, da mi ne bi poškodovali voza. Dajem signale, trobim, se zelo razburjam. On pa odpre vrata, pride po podnožniku k meni, in to kljub nevarnosti, da ga zbijejo z voza, in mi prične prigovarjati: ‚Prosim, ne razburjajte se, Hill, vozite kakor vsi drugi.' Star šofer sem in vem, da tega ne bi zlepa kdo storil.»

Moj stari znanec, tudi iz Sormova, nekoliko dobrosrčen človek, mi je tožil o svojem težavnem delu v Čeki. Odgovoril sem mu:

«Mislim res, da to ni delo za vas. Ne sklada se z vašim značajem.»

Pritegnil mi je ves žalosten:

«Prav nič se ne sklada z mojim značajem.»

Pomislil je in pristavil:

«Ampak, če pomislim, da mora gotovo tudi Iljič velikokrat svojo dušo držati za perutnice, se sramujem svoje slabosti.»

Poznal sem in poznam veliko delavcev, ki so morali krepko stisniti zobe in dušo držati za perutnice, in to še danes, ki morajo svojemu organičnemu socialnemu idealizmu delati silo na ljubo stvari, kateri služijo.

Ali je moral res tudi Lenin svojo dušo držati za perutnice? Veliko premalo je mislil nase, da bi bil z drugimi govoril o sebi; o tajnih viharjih v duši je znal molčati kakor nihče drugi. Toda nekoč je rekel v Gorkih, ko je miloval otroke:

«Da, tem bo nekoč bolje kakor nam. Marsičesa, kar je življenje prineslo nam, jim ne bo treba več preživljati. Njihovo življenje bo manj kruto.»

Pogledal je v daljavo, proti gričem, h katerim se je stiskala vas, in zamišljeno pristavil:

«Kljub temu pa jim ne zavidam. Naši generaciji je bilo dano izvršiti delo občudovanja vrednega zgodovinskega pomena. Okrutnost našega življenja, ki so jo izsilile razmere, bodo nekoč razumeli in priznali. Vse bodo razumeli, vse!»

Otroke je miloval zelo oprezno, s čisto rahlimi, prizanesljivimi dotiki.

Življenje je tako hudičevo zapleteno, da ni mogoče iskreno ljubiti, če ne znaš tudi sovražiti. Toda ta neogibna dvojnost duše, ki nas, ljudi, načenja pri koreninah, da je ljubezen možna samo preko sovraštva, obsoja življenje na uničenje. V Rusiji, v deželi, v kateri proslavljajo neogibno trpljenje kot vesoljno zdravilo za odrešitev duše, nisem nikoli srečal človeka, ne poznam človeka, ki bi tako globoko in silovito zametaval in zaničeval nesrečo, muke in trpljenje ljudi, kakor jih je Lenin.

V mojih očeh povzdigujejo ta čustva, njegovo sovraštvo do dram in tragedij življenja, Vladimira Lenina posebno visoko. To je mož iz železa. V tej deželi, v kateri so bili najmogočnejši evangeliji pisani za slavo in posvetitev trpljenja, v kateri hoče mladina živeti po knjigah, ki pravzaprav ne vsebujejo nič drugega kakor zmeraj enake popise malenkostnih vsakdanjih tragedij.

Ruska literatura je najglobje pesimistična evropska literatura. Pri nas obravnavajo vse knjige isto temo: kako v mladosti in zrelih letih trpimo zaradi premalo pameti, zaradi pritiska absolutizma, zaradi žensk, zaradi ljubezni do bližnjega, zaradi pomanjkljivosti sveta, v starosti pa zaradi spoznanja o zmotah, ki smo jih v življenju zagrešili, zaradi izpadanja zob, zaradi slabe prebave in zaradi neogibnosti smrti.

Vsak Rus, ki je «zaradi politike» presedel v ječi štiri tedne ali leto dni preživel v izgnanstvu, smatra za svojo sveto dolžnost, pokloniti svoji domovini zvezek spominov na svoja leta trpljenja. Toda do danes ni še nikomur prišlo na misel spisati knjigo o tem, kako je bil vse svoje življenje vesel. In v deželi, v kateri žive ljudje po knjigah, taka knjiga ne bi imela samo ogromnega uspeha, marveč bi nemudoma dvignila celo vrsto posnemalcev. Ker pa je ruski človek navajen, da si svoje življenje izmišljuje, pri tem pa nima daru, da bi misli prenašal v dejanja, bi ga knjiga o srečnem življenju najbrž poučila, kako naj si izmišlja svoje življenje.

Mogoče je Lenin dramo življenja pojmoval nekoliko preveč preprosto in je bil mnenja, da jo je čisto lahko obvladati, ravno tako lahko, kakor bi bilo mogoče premočiti vnanjo umazanost in zanemarjenost ruskega življenja. Toda kljub temu — ga v mojih očeh dela velikega ravno to nepojmljivo, nepogasljivo sovraštvo zoper vso človeško nesrečo, njegova svetla vera, da nesreča ni nepremenljiva osnova našega bitja, temveč da je nekaj ostudnega, nekaj, česar se ljudje morajo in tudi morejo znebiti.

To osnovno potezo njegovega značaja bi imenoval «bojevit optimizem». To je bila neruska poteza na Leninu; toda ravno ta značilnost je mojo dušo pritezala k temu resnično velikemu možu.

* * *

Leta 1907 mi je v Londonu rekel te-le spomina vredne besede:

«Mogoče je, da nas, boljševikov niti množice ne bodo prav razumele; zelo verjetno je, da nas bodo podušili takoj v začetku našega dela. Toda to ni bistveno. Meščanski svet je danes v vretju in gnitju, kar predstavlja nevarnost, da utegne zastrupiti vse in vsakogar. To je bistveno.»

Nekaj let kasneje, mislim, da je bilo v začetku balkanske vojne, me je v Parizu spomnil na te besede.

«Vidite, imel sem prav! Razkroj se je že začel in nevarnost zastrupitve z mrliškim strupom mora biti zdaj očitna vsakomur, ki more gledati dogodkom v oči.»

S kretnjo, ki je bila zanj značilna, je zataknil palce za telovnik pod pazduho. Stopal je počasi po svoji tesni sobi sem in tja in govoril dalje:

«To je začetek katastrofe. Še mi bomo doživeli evropsko vojno. To bo blazen pokol! Ni dvoma! Proletariat? Bojim se, proletariat ne bo našel moči v sebi, da bi preprečil ta krvavi direndaj. Seveda bo sam najbolj trpel, to je za zdaj njegova usoda. Toda zločince bo preplavila kri, ki jo bodo prelili, da bodo potonili. Sovražniki proletariata bodo izgubili svojo moč. Tudi to je neogibno.» Nasmejal se je in pogledal skozi okno v daljavo.

«Ne, samo pomislite: čemu pravzaprav ščujejo v tem metežu site lačne drugega zoper drugega? Ali morete mi navesti zločin, ki bi bil manj opravičljiv, ki bi bil bolj nesmiseln? Delavci bodo morali plačati strahotno ceno, zadnje bodo pa le zmagali. To je volja zgodovine.»

Velikokrat je govoril o zgodovini; toda v njegovih govorih nisi nikoli slišal tisočletne udanosti v njeno voljo, udanosti njeni moči.

(Nadaljevanje sledi)